

SERMAYE PİYASASI KURULU

**Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri ile
Yatırım Kuruluşlarına İlişkin
Rehber**

Sermaye Piyasası Kurulu'nun

**i-SPK.37.1 (27.06.2014 tarih ve 20/661 s.k.) sayılı İlke Kararı olarak
kabul edilmiş olup,**

İ-SPK.37.2 (23.09.2014 tarih ve 28/953 s.k.) sayılı,

İ-SPK.37.3 (14.05.2015 tarih ve 12/619 s.k.) sayılı,

İ-SPK.37.4 (15.07.2016 tarih ve 22/802 s.k.) sayılı

İlke Kararları ile güncellenmiştir.

İÇİNDEKİLER

A. Yatırım Fonlarının Yatırım Danışmanlığı Faaliyetinden İstisna Tutulması -----	3
B. Uygunluk ve Yerindelik Testleri -----	3
C. Yatırım Danışmanlığı Yetki Belgesi Olmayan Yatırım Kuruluşlarının Yatırım Fonlarıyla İlgili Sunabilecekleri Diğer Hizmetler -----	9
D. Yatırım Danışmanlığı -----	11
E. Genel Yatırım Tavsiyeleri -----	12
F. Portföy Aracılığı Faaliyeti -----	15
G. Alım Satım Aracılığı Faaliyeti -----	19
H. İşlem ve Portföy Aracılığı Faaliyetleri Sırasında İşlemlere İlişkin Risklerin Müşteri Bazında İzlenmesi -----	20
İ. Emir İletimine Aracılık Eden Yatırım Kuruluşlarının Müşteriye Bildirim Yükümlülükleri ve Müşteri Bilgilerinin Gizliliği -----	21
J. Bireysel Portföy Yöneticiliği ve Yatırım Danışmanlığı Sırasında Araştırma Faaliyetleri -----	23
K. İç Denetim Sistemi -----	23
L. Yatırım Kuruluşlarının Bilgi İşlem Altyapıları -----	26
M. Bankaların İç Sistemleri -----	27
N. Banka Şubelerinde Örgütlenme -----	28
O. Bankaların Türev Araç İşlemleri -----	29
P. Saklama Hizmeti -----	29
R. Dışarıdan Hizmet Alım -----	31
S. Yatırım Kuruluşlarında Çalışan Personel -----	33
T. Geçiş Süresi -----	37
U. Müşteriye Risklerin Bildirilmesi Yükümlülüğü -----	38
V. Tezgahüstü Türev Araç İşlemlerine İlişkin Husular -----	39
Y. Diğer Hususlar -----	45

GİRİŞ

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, III-37.1 sayılı Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (Yatırım Hizmetleri Tebliği) ve III-39.1 sayılı Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ'e (Yatırım Kuruluşları Tebliği) dayanılarak hazırlanan "Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri ile Yatırım Kuruluşlarına İlişkin Rehber" (Rehber) Sermaye Piyasası Kurulu'nun (Kurul) i-SPK.37.1 (27.06.2014 tarih ve 20/661 s.k.) sayılı İlke Kararı olarak kabul edilmiştir.

Kurul'un İ-SPK.37.2 (23.09.2014 tarih ve 28/953 s.k.) sayılı, İ-SPK.37.3 (14.05.2015 tarih ve 12/619 s.k.) sayılı ve [İ-SPK.37.4 \(15.07.2016 tarih ve 22/802 s.k.\) sayılı İlke Kararları](#) ile Rehber güncellenmiştir.

Bu çerçevede geçiş hükümleri saklı kalmak kaydıyla 01.07.2014 tarihinde yürürlüğe girmiş olan söz konusu düzenlemelerin uygulanmasına yönelik esaslar aşağıda yer almaktadır.

A. Yatırım Fonlarının Yatırım Danışmanlığı Faaliyetinden İstisna Tutulması

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 45 inci maddesinin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

"Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu'nda işlem gören yatırım fonları ile para piyasası fonları (likit fonlar) ve kısa vadeli tahvil ve bono fonlarının ilgili olarak müşterilerin risk ve getiri tercihlerine göre verilen yönlendirici nitelikteki tavsiyeler yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Ancak her durumda 48 inci maddenin (a) bendi hariç olmak üzere ikinci fıkrası ve 50 nci maddesindeki esaslara uyulması gerekir."

B. Uygunluk ve Yerindelik Testleri

1. Uygunluk ve yerindelik testlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi, ancak telefon aracılığıyla yapılamaması:

Kurul'un 15.05.2014 tarih ve 15 sayılı toplantısında; uygunluk ve yerindelik testlerinin Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği tarafından hazırlanan asgari içeriği onaylanmış olup, 20.06.2014 tarih ve 19 sayılı Kurul toplantısında testlerin asgari içeriği, yatırım fonları açısından revize edilmiştir.

Kurul'un 15.05.2014 tarih ve 15 sayılı toplantısında ayrıca; testlerin asgari içeriğine uyulması, kendi içinde bütünlük arz etmesi ve makul gerekçelerin olması kaydıyla yetkili kuruluşların, "risk ve getiri tercihi" ile "bilgi ve tecrübe" sınıflandırmaları dahil olmak üzere

testleri, şirket uygulamaları doğrultusunda şekillendirmesine ve müşteriden alınan bilgileri kendi belirleyeceği yöntemle göre değerlendirmesine imkan tanınmasına karar verilmiştir.

Bu defa testlerin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

“Yatırım Kuruluşları Tebliği’nin 33 üncü maddesi, Yatırım Hizmetleri Tebliği’nin 40 ıncı maddesi uyarınca yapılması öngörülen sırasıyla uygunluk ve yerindelik testleri ile söz konusu maddeler uyarınca yapılacak, uyarı ve bildirimler gerektiğinde kanutlayıcı bilgi ve belgelerin sunulabilmesi ve ispat yükü yatırım kuruluşuna ait olmak kaydıyla yazılı veya elektronik ortamda yapılabilir.”

Uygunluk ve yerindelik testleri ile bunlara ilişkin uyarı ve bildirimlerin şubeler veya çağrı merkezi üzerinden kayıt tutulan telefonlar aracılığı ile yapılmasına imkan bulunmamaktadır.

2. Tüzel kişi hesaplarında, müşterek ile vekâleten açılan ve/veya işlem yapılan hesaplarda testlerin yapılması:

Uygunluk ve yerindelik testlerinin yapılmasına ilişkin olarak aşağıdaki uygulama esasları kabul edilmiştir:

*“Uygunluk ve yerindelik testlerinin **tüzel kişi müşteriler açısından** uygulanması ihtiyaridir.*

***Müşterek hesaplar** açısından; hesabın teselsüllü ortak hesap olması halinde (hesap üzerindeki hak sahipliği birbirine eşit ise-müşterek hesap) hesap sahiplerinden yalnızca birine uygunluk ve yerindelik testlerinin uygulanması yeterli olup, hesabın bölünebilir müşterek hesap olması halinde (tüm hesap sahiplerinin onayı gerekli ise) tüm hesap sahiplerine testlerin uygulanması ve en muhafazakar sonucun işlemlerde esas alınması gerekir.*

***Vekâleten açılan ve/veya işletilen hesaplar** açısından müvekkil tarafından vekile hesabın nasıl işletilmesi gerektiğine, yatırım stratejisine ilişkin olarak verilmiş bir talimat bulunuyorsa, vekil müvekkilin bu talimatına uygun hareket etmekle yükümlü olduğundan, testler ile ölçülen hesap sahibinin portföyünde veya hesabında gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin riskleri anlayacak bilgi ve tecrübeye sahip olup olmadığına ilişkin olarak; yaşı ve mesleği, eğitim durumu, geçmişte gerçekleştirdiği işlemlere konu olan sermaye piyasası araçları, söz konusu işlemlerin türü, niteliği, hacmi ve sıklığı gibi bilgiler yalnızca müvekkil bakımından aranır. Böyle bir talimatın bulunmadığı durumlarda, vekilin asıl hesap sahibinin portföyünde veya hesabında gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin riskleri anlayacak bilgi ve*

tecrübeye sahip olup olmadığını tespit bakımından söz konusu bilgiler vekil bakımından uygulanır.

Müşterinin talebe dayalı profesyonel müşteri kıstaslarını sağlayarak profesyonel müşteri olmasından önce müşteriye uygulanmış olan uygunluk testi sonuçları geçerliliğini yitirir.”

3. Testlerin yapılmasında yetkili imzalar ve lisanslı personel:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 33 üncü maddesinin altıncı fıkrasında “Yatırım kuruluşlarının söz konusu formların yanı sıra hesabı açan ve/veya bilgileri toplayan müşteri temsilcisi ile hesabın açılmasını onaylayan yetkilinin ad, soyad ve unvan bilgilerini de saklaması gerekir.” hükmü yer almaktadır.

Buna paralel olarak uygunluk ve yerindelik testlerinin sonuç bildirim sayfalarının alt kısmında “Değerlendiren” ve “Onaylayan” imza bölümlerine yer verilmiştir.

Bu çerçevede, testlerle ilgili olarak aşağıdaki uygulama esasları kabul edilmiştir:

“Uygunluk ve yerindelik testlerinin değerlendirilmesi ve onaylanmasının aynı personel tarafından yapılması mümkündür.

Uygunluk testi için gerekli bilgi ve belgeleri müşteriden temin ederek, testi uygulayacak personel ile müşteriye hesap açacak personelin Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 1 lisans belgesine sahip olması gerekli değildir. Ancak, yerindelik testinin en az Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 1 lisans belgesine sahip personel tarafından uygulanması gerekir.”

4. Uygunluk testi yapılmadan müşteriye satışı yapılabilecek sermaye piyasası araçları:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 33 üncü maddesinin uygunluk testinin istisnalarını düzenleyen ikinci fıkrasının uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

“Yatırım kuruluşunun, uygunluk testi yapmakla yükümlü bulunmadığı hususunda müşteriye bilgilendirmesi şartıyla (ürün veya hizmetin müşterinin kendi talebi doğrultusunda sunulması şartı aranmaksızın);

a) Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu'nda işlem gören yatırım fonları ile para piyasası fonları (likit fonlar) ve kısa vadeli tahvil ve bono fonları ve

b) Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilmiş borsalarda ve teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde işlem gören kamu borçlanma araçları

için uygunluk testi yapması zorunlu değildir.”

Bu çerçevede yatırım kuruluşlarının yalnızca Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu’nda işlem gören yatırım fonları ile para piyasası fonları (likit fonlar) ve kısa vadeli tahvil ve bono fonları ile Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilmiş borsalarda ve teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde işlem gören kamu borçlanma araçları için uygunluk testi yapması zorunlu değildir. Bu durumda yatırım kuruluşunun müşteriye uygunluk testi yapmakla yükümlü olmadığı konusunda bilgilendirmesi gerekir. Bunlar dışında kalan tüm sermaye piyasası araçları için, müşteri kendi talep etse de uygunluk testi yapılması gerekir.

Yatırım kuruluşu uygunluk testi sonucunda ürün veya hizmetin müşteriye uygun olmadığı kanaatine ulaşırsa ise öncelikle müşteriye yazılı olarak veya elektronik ortamda uyarır. Buna rağmen müşteri ürün veya hizmeti almak istiyorsa, yatırım kuruluşu müşterinin bu talebi yönünde hizmet verip vermemek konusunda serbesttir.

5. Uygunluk testi yapılmadan müşteriye satışı yapılabilecek sermaye piyasası araçlarına ilişkin olarak test sonucunda yer verilecek açıklama:

Uygunluk testinden muaf tutulmakla birlikte, ilgili risk düzeyleri konusunda müşterilerin genel bir fikir sahibi olmaları bakımından söz konusu araçların test içeriğinden çıkarılması yerine, uygunluk testinin sonuç bölümünde yer alan açıklamalara aşağıdaki ifadenin de eklenmesi kabul edilmiştir:

“Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu’nda (TEFDP) işlem gören yatırım fonları ile para piyasası fonları (likit fonlar) ve kısa vadeli tahvil ve bono fonları ile Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilmiş borsalarda ve teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde işlem gören kamu borçlanma araçları için uygunluk testi yapılması zorunlu olmayıp, bu test sonucu dahil olacağınız risk kategorisinden bağımsız olarak bu sermaye piyasası araçlarına yatırım yapabilirsiniz.”

6. Uygunluk testinin birlikte çalışan yatırım kuruluşlarının herhangi biri tarafından ortak bir sisteme girilebilmesi:

İşlem veya portföy aracılığı izni bulunan bir yatırım kuruluşu ile çalışan emir iletimine aracılık izni bulunan yatırım kuruluşundan herhangi birinin, müşterilerine uygunluk testini yapıp müşterilerin verdiği yanıtları bu kuruluşlar arasında kurulan ortak bir sisteme girmesinde ve bu kuruluşların testi ortak bir puanlama sistemine göre değerlendirmesinde Yatırım Kuruluşları Tebliği uyarınca bir sakınca bulunmamaktadır.

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 33 üncü maddesinin beşinci fıkrası uyarınca iş akış prosedürlerinde belirlenmesi kaydıyla emir iletimine yetkili yatırım kuruluşu uygunluk testinin değerlendirmesini de yapıp, birlikte çalıştığı diğer yatırım kuruluşları ile testin sonucunu paylaşabilir, işlem veya portföy aracılığı izni bulunan yatırım kuruluşları da bu testin sonucunu kullanabilir.

7. İşlem veya portföy aracılığı izni bulunan bir yatırım kuruluşu veya portföy yönetim şirketi ile çalışan emir iletimine aracılık izni bulunan yatırım kuruluşunun yerindelik testi sürecine dahil olması:

İşlem veya portföy aracılığı izni bulunan bir yatırım kuruluşu veya portföy yönetim şirketi ile çalışan emir iletimine aracılık izni bulunan yatırım kuruluşunun, söz konusu kuruluşlar tarafından sunulacak yatırım danışmanlığı hizmeti kapsamında bu kuruluşların hazırladığı yerindelik testini müşterilerine uygulaması ve müşterilerin bilgilerini toplayıp birlikte çalıştığı diğer yatırım kuruluşlarının veya portföy yönetim şirketinin de erişebileceği bir sisteme girmesi Yatırım Hizmetleri Tebliği uyarınca mümkündür.

Ancak yerindelik testinin yatırım danışmanlığı izni bulunan yatırım kuruluşları veya portföy yönetim şirketi tarafından hazırlanmış olması ve testin değerlendirmesinin de bu kuruluşlar tarafından yapılması gerekir.

Bu durumda yerindelik testinin yapılabilmesi için müşteriye ait gerekli bilgilerin sağlanmasına ve güncellenmesine ilişkin usul ve esasların iş akış prosedürlerinde belirlenmesi gerekir.

8. Uygunluk testinin yapılmasında sorumluluk:

Birlikte çalışan ve testleri ortak bir sistem aracılığıyla kullanacak olan emir iletimine aracılık, işlem veya portföy aracılığı izni bulunan yatırım kuruluşlarından, müşterinin hesabını ilk açan yatırım kuruluşu uygunluk testinin yapılmasından sorumludur. Burada önemli olan, hesap açılması sırasında testin müşteriye yapılmış olması veya müşterinin işlemleri sırasında diğer yatırım kuruluşu nezdinde önceden yapılarak ortak bir sisteme yüklenmiş olan testin kullanılmasıdır.

9. Yerindelik testinin sonucuna uygun hizmet verilmesi:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 40 ıncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "Müşterinin yerindelik testi için verdiği bilgilerin incelenmesi sonucunda, müşteriye yerindelik

testinin sonuçlarına uygun olmayan bireysel portföy yöneticiliği veya yatırım danışmanlığı hizmeti sunulamaz.” hükmünü araç bazında anlamak gerekir.

Dolayısıyla müşteriye sunulacak bireysel portföy yöneticiliği veya yatırım danışmanlığı hizmetleri sırasında yerindelik testi sonucu ile uyumlu olan sermaye piyasası araçları hizmetlere konu edilmelidir. Söz konusu hükümle amaçlanan bu hizmetlerin hiçbir şekilde sunulmaması değil, testin sonucuna uygun hizmet sunulmasıdır.

10. Yerindelik testi için müşterinin gelir düzeyi ve yatırım amacı varlığı ile ilgili olarak alınacak bilgiler:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 40 ıncı maddesinin onuncu fıkrasında “Yerindelik testinin yapılması için alınan tevsik edici bilgi ve belgeler ile altıncı fıkra uyarınca yapılan uyarıların bir örneği Kurulun belge ve kayıt düzeni ile ilgili düzenlemelerinde belirlenen süreler kapsamında saklanır.” hükmü yer almaktadır. Söz konusu bilgilerin doğruluğunun tevsik edilmesi müşterinin sorumluluğunda olup, müşteriden alınan ilgili doğrulayıcı belgelerin saklanması gerekmektedir.

11. Yerindelik testinde portföy riskinin dikkate alınması:

Uygunluk ve yerindelik testleri arasında müşteriden toplanan bilgiler açısından farklılık olduğundan, sonuçların bildiri konusunda farklılığa gidilmemiştir. Sonuç bölümü uygunluk testi ile aynı olan yerindelik testinin sonuç kısmında (a)'dan (e)'ye kadar sınıflandırılmış olan gruplar içerisinde sermaye piyasası aracı isimlerine yer verilmiş olup, 15.05.2014 tarihli Kurul Kararı çerçevesinde, makul bir şekilde açıklanabildiği ölçüde testlerin, şirket uygulamaları doğrultusunda şekillendirilmesine bir engel bulunmamaktadır.

Diğer taraftan yerindelik testinin müşterilere bireysel portföy yöneticiliği veya yatırım danışmanlığı hizmeti sunmak üzere yapıldığı dikkate alındığında, tek tek ürünlerin yanı sıra oluşturulan portföyün toplam riskini de gözetecek şekilde yapılandırılması Kurul'un 15.05.2014 tarihli Kararı çerçevesinde mümkündür. Ancak testin Kurul'ca belirlenen asgari içeriğinden sermaye piyasası aracı isimlerinin tamamen çıkarılması ve bunun yerine bazı risk ölçütlerine (örneğin standart sapma) yer verilmesi ortalama müşterinin testi anlayabilmesini güçleştirebilecektir.

Bu çerçevede, yerindelik testinin sonuç bölümünde yer alan açıklamalara aşağıdaki ifadenin de eklenmesi kabul edilmiştir:

“Test sonucunda yer verilen gruplarda yer alan sermaye piyasası araçları, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği’nin önerileri çerçevesinde genel örnek niteliğinde olup, bu sermaye piyasası araçlarından her biri kendi barındırdığı özellikler sebebiyle farklı bir risk kategorisine dahil olabilir. Söz konusu sermaye piyasası araçlarına tek tek değil de, bir portföy oluşturmak suretiyle yatırım yapıldığında oluşan portföyün riski daha farklı bir kategoriye dahil olabilir. Bu kapsamda yatırım kuruluşunuzun her bir kategori için belirlediği risk ölçütlerini de dikkate alabilirsiniz.”

C. Yatırım Danışmanlığı Yetki Belgesi Olmayan Yatırım Kuruluşlarının Yatırım Fonlarıyla İlgili Sunabilecekleri Diğer Hizmetler

1. Müşteriye, belli bir fon dağılımına yatırım yapma imkanı veren ürünün önerilmesi:

Yatırım danışmanlığı yetki belgesi olmayan bir yatırım kuruluşundaki müşteri temsilcisi, belirli tarihlerde düzenli olarak yatırılacak tutarlar ile yalnızca Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu’nda (TEFDP) işlem gören yatırım fonları ile para piyasası fonları (likit fonlar) ve kısa vadeli tahvil ve bono fonlarından oluşan fon dağılımına müşterinin yatırım yapmasına imkan veren ürünü müşteriye önerebilir.

Müşterinin söz konusu ürünle ilgilendiğini belirtmesi halinde müşteri temsilcisi dağılımda yer alan yatırım fonlarının getiri ve risk düzeylerini müşteriye açıklayabilir ve müşterinin tercih ettiği fon dağılımına ilişkin alış talimatlarını yerine getirebilir.

2. Müşteriye, yatırımının belli yüzdelerini belli sermaye piyasası araçlarına veya sermaye piyasasına yönlendirmesi konusunda tavsiye (standart dağılım tavsiyeleri) verilmesi:

Yukarıda bahsedilen yatırım kuruluşundaki müşteri temsilcisi yapılan uygunluk testi sonucunda belirlenen risk gruplarına göre müşterilere, dahil oldukları risk sınıflarına göre, yatırımlarının belli yüzdelerini belli sermaye piyasası araçlarına veya sermaye piyasasına yönlendirmeleri konusunda müşterilerin tamamına yönelik olarak önceden belirlenmiş olan standart dağılım tavsiyeleri verebilir, yatırım ürün gruplarını müşterilere sunabilir.

Örneğin, “Sizin risk sınıfınızda yer alan müşterilerin yatırımlarının %30’unu orta vadeli olarak sermaye piyasasına yönlendirmesini tavsiye ederiz.”, “Sizin risk sınıfınızda yer alan müşterilerin yatırımlarının %40’ını mevduata, %20’sini paylara, %40’ını yatırım fonlarına yatırmasını öneririz.” diyebilir.

Standart dağılım tavsiyeleri ürün grupları banka tarafından ya da bir aracı kurum veya portföy yönetim şirketi tarafından hazırlanabilir. Zaman içinde söz konusu standart dağılım tavsiyelerinde değişikliğe de (yüzde veya araç bazında) gidilebilir. Ancak müşterinin bireysel özellikleri ve durumu dikkate alınarak, tavsiyelerin kişiye özel hale getirilmemesi gerekir.

3. Müşteriye verilen standart dağılım tavsiyesi çerçevesinde belli yatırım fonlarının önerilmesi:

Müşteri temsilcisinin, müşteriye verilen yatırımın belli yüzdesinin sermaye piyasasına yönlendirilmesine dair standart dağılım tavsiyesi çerçevesinde TEFDP’nda işlem gören yatırım fonları ile para piyasası fonları (likit fonlar) ve kısa vadeli tahvil ve bono fonlarından olması kaydıyla belli yatırım fonlarını müşteriye önermesi mümkündür. Ancak müşteri temsilcisi, örneğin payları veya istisna tanınmayan diğer sermaye piyasası araçlarını içeren tavsiyelerde bulunamaz.

4. Portföyün düzenli olarak izlenmesi ve yeniden düzenlenmesi:

Müşterinin portföyünün belli bir yüzdesi yukarıda belirtildiği üzere sermaye piyasasına yönlendirildikten ve portföye TEFDP’nda işlem gören yatırım fonları ile para piyasası fonları (likit fonlar) ve kısa vadeli tahvil ve bono fonları alındıktan sonra, müşteri temsilcisinin portföyü düzenli olarak izlemesi ve yeniden düzenlemesi, müşteriye önerilen söz konusu yatırım fonlarında değişiklik yapması mümkündür. Ancak müşteri temsilcisi örneğin payları ve istisna tanınmayan diğer sermaye piyasası araçlarını içeren tavsiyelerde bulunamaz.

5. Yatırım fonlarıyla ilgili olarak genel yatırım tavsiyesi veya finansal bilgi kapsamında sunulabilecek tavsiye ve bilgiler:

Yatırım fonları hakkında geçmiş performans, risk seviyesi ya da fon içeriği gibi bilgiler verilerek müşterilere tanıtılması “yönlendirici tavsiye” içeren bir faaliyet değil, “finansal bilgi sunumu” niteliğinde olup, yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yeni mevzuat uyarınca her bir yatırım fonu için hazırlanması gereken “yatırımcı bilgilendirme formları”nda yer alan bilgiler de müşteriye aktarılabilir. Bu durumda verilen bilgilerin doğruluğu konusunda yatırım kuruluşunun sorumluluğu vardır. Diğer sermaye piyasası araçları için de aynı değerlendirme geçerlidir.

Tüm sermaye piyasası araçları için geçerli olduğu gibi, yatırım fonları için de yatırım danışmanlığı yetki belgesi olmayan yatırım kuruluşları tarafından genel nitelikli ve yönlendirici tavsiyelerin müşterilere sunulması “genel yatırım tavsiyesi” başlığı altında zaten mümkün olup, buna ilişkin Yatırım Hizmetleri Tebliği’nde belirlenen esaslara uyulması gerekmektedir.

Buna ek olarak özel sektör tahvil ve bono ihraçlarıyla ilgili olarak müşterilerin söz konusu halka arz hakkında bilgilendirilmesi mümkün olup, bu faaliyet yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Bu durumda uygunluk testinin yapılmasına da gerek bulunmamaktadır.

D. Yatırım Danışmanlığı

1. Şirketlerin riskten korunma amacıyla yapacaklara işlemlere ilişkin verilecek yönlendirici nitelikteki tavsiyeler:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin "Sermaye piyasaları ile ilgili danışmanlık hizmetleri sunulması" başlıklı 71 inci maddesinde,

"(1) Yatırım kuruluşları, Kanununun 38 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında aşağıdaki faaliyetlerde bulunabilirler:

...

b) Şirketlerin, aktif-pasif yönetimi çerçevesinde finansal durum tablosu analiz edilmesi, gelir kaynaklarının ayrıştırılması, finansman seçeneklerinin tespit edilmesi, risklerin tanımlanması ve azaltılması veya gelirlerin artırılması yoluyla mali profillerinin geliştirilmesi gibi konularda yazılı veya sözlü yorum ve tavsiyelerde bulunulması..."

hükmü yer almakta olup, söz konusu maddenin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

"Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 71-(1)-(b) maddesi çerçevesinde, yatırım kuruluşlarının şirketlerin aktif-pasif yönetimi çerçevesinde risklerin tanımlanması ve azaltılması konusunda verecekleri yazılı veya sözlü yorum ve tavsiyeler yan hizmet olarak değerlendirilmekte olup, buna ilişkin verilecek yorum ve tavsiyeler genel kategori itibarıyla çeşitli sermaye piyasası araçlarını işaret edebilir."

2. Bankaların özel bankacılık birimlerinde yürütülen faaliyetler:

6362 sayılı SPKn. ile tezgahüstü olanlar dahil olmak üzere türev araçlar sermaye piyasası aracı olarak tanımlanarak Kurul'un düzenleme alanına girmiştir. Yapılan yatırım hizmetleri düzenlemesi ile bankalar pay ve pay endekslerine dayalı türev araçlarda işlem aracılığı, paya dayalı türev araçlarda portföy aracılığı faaliyetlerini yapamayacaktır. Ancak bu istisnaların dışında kalan sermaye piyasası araçlarında Kurul'dan izin almak kaydıyla işlem ve portföy aracılığı faaliyetlerinde bulunabilecek, örneğin dövize, faize, pay endekslerine dayalı türev araç sözleşmeleri yazabileceklerdir.

Diğer taraftan türev araçların sermaye piyasası aracı olarak sayılması bankaların özel bankacılık birimlerinde verilmekte olan danışmanlık hizmetlerini etkileyecek olup, bu birimlerde yürütülen faaliyetler kapsamında mevduat ve katılım bankalarının, tüm sermaye piyasası araçları için olduğu gibi türev araçlara ilişkin olarak da portföy yöneticiliği veya yatırım danışmanlığı yapması mümkün olmayacaktır. Bununla birlikte yukarıda belirtildiği gibi şirketlere, aktif-pasif yönetimi çerçevesinde hizmet sunmaları ve belli yatırım fonlarıyla ilgili tavsiye sunmaları mümkün olacaktır.

3. Başka portföylere ilişkin işlemlerin takip edilmesi ve/veya kopyalanması:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 45 nci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında; müşterilere yatırım kuruluşları tarafından her türlü elektronik ortam aracılığıyla doğrudan sunulan veya yönlendirilen başka gerçek veya sanal portföylere ilişkin işlemlerin takip edilmesi ve/veya kopyalamasını sağlayan imkânların sunulması yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamında değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, aracı kurumlar tarafından doğrudan sunulmayan veya yönlendirilmeyen, müşterilerin kendi inisiyatifleri ile takip ettikleri veya kopyaladıkları gerçek veya sanal portföyler aracı kurumların sorumluluğunda bulunmamaktadır. Öte yandan bu imkanlara tamamen müşteri inisiyatifi ile ulaşılsa dahi aracı kurumlar bu nitelikteki yazılım ve donanımları müşteri talebiyle de olsa işlem platformlarına entegre edemezler.

E. Genel Yatırım Tavsiyeleri

1. Yatırım danışmanlığı kapsamında olmayan, genel yatırım tavsiyesi niteliğinde olan hizmetler:

Yatırım kuruluşları tarafından, müşterilerine Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin genel yatırım tavsiyelerine ilişkin esaslarına uygun olarak kendi bünyesinde hazırlanan veya üçüncü bir taraftan temin edilen araştırma raporu veya benzeri nitelikte belgelerin sunulması ve söz konusu belgelerde yer alan tavsiyelerin müşterilerle paylaşılması genel yatırım tavsiyesi olarak değerlendirilir. Çünkü sunulan hizmet belirli bir müşteriye özel olarak yönlendirici nitelikte yapılmamaktadır.

Yatırım kuruluşları tarafından müşterilere uygunluk testi yapılması ve bu testin sonucuna göre; müşterilerin risk ve getiri tercihlerine göre sınıflandırılması ve sınıflandırılan bu gruplara yönelik araştırma raporu hazırlanması; bu raporlarda müşteri portföyünde yer alacak sermaye piyasası araçlarına yönelik standart dağılım tavsiyelerinde bulunulması; raporda tavsiye edilen sermaye piyasası araçlarının müşteriyle paylaşılması, sadece o

müşterinin durumuna özel olmaması şartıyla genel yatırım tavsiyesi olarak değerlendirilecek olup, yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamında değildir.

2. Bankaların genel yatırım tavsiyesi niteliğindeki raporları yayınlaması:

Genel yatırım tavsiyesi sunulması, bir kişi ve/veya gruba yönelik olmayan, sermaye piyasası araçları veya ihraççıları hakkında yorumlar da dahil olmak üzere yönlendirici nitelikte her türlü araştırma veya diğer bilgi sunulması faaliyetidir. Bu faaliyet sırasında uyulması gereken esaslar Yatırım Hizmetleri Tebliği'nde belirlenmiştir.

Bu kapsamda bir kişi ve/veya gruba yönelik olmayan genel yatırım tavsiyesi niteliğindeki raporların bankalar dahil yatırım danışmanlığı yetki belgesi olmayan yatırım kuruluşları tarafından hazırlanması ve yayınlanması ya da Yatırım Hizmetleri Tebliği uyarınca genel yatırım tavsiyesinde bulunabilecekler tarafından hazırlanmış bu nitelikteki raporların müşterilere verilmesi sermaye piyasası mevzuatı açısından mümkündür.

3. Aracı kurumun hazırlamış olduğu genel yatırım tavsiyelerinin banka tarafından özel bankacılık logosuyla sunulması:

Aracı kurumun hazırlamış olduğu genel yatırım tavsiyelerinin örneğin aracı kurumla aynı sermaye grubuna dahil banka tarafından özel bankacılık logosuyla müşterilerle paylaşılması, Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin genel yatırım tavsiyelerine ilişkin esaslarına uyulması kaydıyla, mümkündür.

4. Genel yatırım tavsiyelerinin müşterilerle internet sayfası üzerinden, yüz yüze, telefonda, e-posta veya kısa mesaj yoluyla paylaşılması:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 73 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, genel yatırım tavsiyesi faaliyeti kapsamında hazırlanan ve belli bir kişiye veya mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikteki bir gruba yönelik olmamak kaydıyla müşterilere veya dağıtım kanallarına sunulan bilgilerin müşteri ile bire bir paylaşılacağı ifade edilmektedir.

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 33 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasında ise “Yatırım kuruluşu uygunluk testi sonucunda herhangi bir ürün ya da hizmetin müşteriye uygun olmadığı kanaatine ulaşırsa, müşteriye yazılı olarak uyarır. Bu durumda yatırım kuruluşu söz konusu ürün ya da hizmete yönelik olarak müşteriye bire bir genel yatırım tavsiyesinde bulunamaz.” hükümleri bulunmaktadır.

Genel yatırım tavsiyeleri internet siteleri gibi dağıtım kanalları aracılığıyla müşterilerin erişimine sunulabilir, bunun yanı sıra müşteriye yüz yüze veya telefonda sözlü olarak

paylaşılabilir ya da müşteriye e-posta veya kısa mesaj yoluyla ulaştırılabilir. Yatırım kuruluşları dışında medya hizmet sağlayıcıları ve süreli yayın yapanlar da genel yatırım tavsiyesi sunabilir ve bu kişi veya kuruluşların uygunluk testi yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Bu çerçevede Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 73 üncü maddesinin ikinci fıkrasının uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

“Genel yatırım tavsiyesi faaliyeti kapsamında hazırlanan ve belli bir kişiye veya mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikteki bir gruba yönelik olmamak kaydıyla müşterilere veya dağıtım kanallarına sunulan bilgiler, yalnızca yatırım kuruluşları ve portföy yönetim şirketleri tarafından müşteri ile bire bir paylaşılabilir.

Genel yatırım tavsiyesinin müşteriyle yüz yüze veya telefonda sözlü olarak paylaşılması, bire bir paylaşım olup, yatırımcıların/müşterilerin bir kısmına veya tamamına e-posta veya kısa mesaj yoluyla genel yatırım tavsiyeleri gönderilmesi veya raporların yatırımcıya/müşteriye elden verilmesi bire bir paylaşım olarak değerlendirilmez.”

Bu kapsamda aracı kurum, banka veya portföy yönetim şirketi tarafından hazırlanmış olan genel yatırım tavsiyesi içeren söz konusu raporlar, raporlarda yer alan tavsiyeler, müşteriye yapılmış olan uygunluk veya yerindelik testi sonucuna uygun olduğu ölçüde yalnızca aracı kurumlar, bankalar ve portföy yönetim şirketleri tarafından müşteriler ile bire bir olarak paylaşılabilir. Ancak tavsiyeler raporlarda yer aldığı şekliyle aynen aktarılmalı, müşteriye özel hale getirilmemelidir. Bunun yanında söz konusu raporlar uygunluk testi yapılmaksızın müşteriler ile internet sitesi üzerinden, e-posta veya kısa mesaj yoluyla ya da elden paylaşılabilir.

5. Genel yatırım tavsiyesi kapsamına girmeyecek diğer hususlar:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 80 inci maddesi uyarınca finansal bilgi, sermaye piyasası araçları, bunları ihraç eden ortaklık ve kuruluşlar ile piyasa eğilimleri hakkında yönlendirici nitelikte olmayan yazılı veya sözlü bilgi olup, finansal bilginin sunulması yatırım danışmanlığı faaliyeti ya da genel yatırım tavsiyesi sunulması kapsamında sayılmaz. Dolayısıyla piyasaların genel işleyişi ve ekonominin seyri gibi konularda tavsiye içermeyen ifadeler müşterilerle paylaşılabilir.

Ancak sunulan bilgilerin tarafsız ve dürüst olması ve belli bir kişi, grup ya da portföyün ihtiyaçlarının karşılanması amacını taşımaması gerekmektedir. Bu kapsamda piyasaların genel işleyişi ve ekonominin seyri gibi konularda yönlendirici nitelikte olmayan bilgiler müşterilerle paylaşılabilir. Konuya ilişkin detaylı değerlendirmelerin olay bazında yapılması gerekmektedir.

F. Portföy Aracılığı Faaliyeti

1. Borsada işlem gören paylar ve borsada işlem gören paylara dayalı türev araçlar üzerinde portföy aracılığı faaliyeti:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 22 nci maddesinde portföy aracılığı faaliyetinde bulunabilecek yatırım kuruluşlarına yer verilmekte olup, “(1) Portföy aracılığı faaliyeti Kuruldan izin almak kaydıyla,

a) Aracı kurumlar tarafından sermaye piyasası araçları üzerinde,

b) Bankalar tarafından paylar, kaldıraçlı işlemler ile paylara dayalı türev araçlar hariç olmak üzere sermaye piyasası araçları üzerinde,

borsa mevzuatı hükümleri saklı kalmak üzere yapılabilir. Ancak, pay endekslerine dayalı türev araç işlemleri Kuruldan izin almak kaydıyla bankalar tarafından da yapılabilir.” denilmektedir.

Söz konusu maddenin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

“Borsa İstanbul A.Ş.’nde işlem gören paylar ve Borsa İstanbul A.Ş.’nde işlem gören paylara dayalı türev araçlar üzerinde portföy aracılığı faaliyeti yapılamaz.”

2. Portföy aracılığı birimi:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin “portföy aracılığı faaliyetinde bulunmak için aranan özel şartlar” başlıklı 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (d) bentleri uyarınca, portföy aracılığı faaliyetine konu işlemlerle ilgili olarak finans piyasalarında en az 5 yıllık deneyime sahip bir birim yöneticisi ile ona bağlı olarak çalışacak yeterli sayıda ihtisas personelinin görevlendirilmiş olması, birim yöneticisi ve ihtisas personelinin yapılacak işlemlerin niteliğine göre Sermaye Piyasası Faaliyetleri İleri Düzey veya Türev Araçlar lisansına sahip olması gerekmekte olup, söz konusu birime ilişkin aşağıda belirtilen uygulama esasları kabul edilmiştir.

“Portföy aracılığı birimi, yatırım kuruluşlarının müşterilerin sermaye piyasası araçlarıyla ilgili alım veya satım emirlerini karşı taraf olarak yerine getirmesi faaliyeti sırasında müşteriye uygulanacak olan sermaye piyasası araçlarının fiyat, dayanak varlık, getiri vb. şartlarını belirleyen birimdir. Bu çerçevede birimde istihdam edilen ihtisas personelinin görevi, müşteriye satışı yapılacak türev araç sözleşmeleri de dahil olmak üzere sermaye piyasası araçlarının fiyat, dayanak varlık, getiri vb. şartlarını belirlemek, buna ilişkin hesaplamaları yapmaktır. Bankalar nezdinde söz konusu faaliyetlerin herhangi bir birim

tarafından yerine getirilmesi durumunda ilgili birimin Kurul'un portföy aracılığı birimine ve personeline ilişkin olarak öngördüğü şartları sağladığını Yönetim Kurulu kararı ile tespit etmesi gerekir.

Birim yöneticisi ve söz konusu ihtisas personelinin Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 3, birimde türev araç işlemleri de yürütülecekse Türev Araçlar Lisansına sahip olması gerekir.

Portföy aracılığı birimi tarafından belirlenen sermaye piyasası araçlarına ilişkin sözleşme şartlarını müşteriye aktaran ve sözleşme yapmalarına aracılık eden ihtisas personeli ise müşteri temsilcisi veya türev araçlar müşteri temsilcisi addolunur. Portföy aracılığı biriminde veya başka bir birimde istihdam edilecek söz konusu personelin Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 1 Lisansına sahip olması gerekir.

Portföy aracılığı faaliyeti kapsamında müşterilerin sermaye piyasası araçlarıyla ilgili alım veya satım emirlerini karşı taraf olarak yerine getirmesi faaliyetine, müşteriyle bu sözleşmelerin imzalanmasına aracılık edecek yeterli sayıda müşteri temsilcisi, türev araç işlemleri yapılacaksa yeterli sayıda türev araçlar müşteri temsilcisi ile muhasebe ve operasyon sorumlusunun görevlendirilmiş olması gerekir.

Portföy aracılığı biriminde kullanılacak bilgi işlem altyapısının müşterilere portföy aracılığı faaliyeti sunulan sermaye piyasası araçlarına ilişkin bir risk ölçüm mekanizmasını içermesi ve söz konusu araçlarla ilgili günlük piyasa fiyatlarını, kaldıraçlı alım satım işlemleriyle ilgili olarak anlık fiyat değişimlerini dikkate alarak müşteri bazında oluşan riskleri kontrol edebilecek, gerekli teminatları hesaplayabilecek, buna göre ortaya çıkan teminat açıklarıyla ilgili risklere karşı müşterilerin uyarılmasını sağlayacak nitelikte olması gerekir.”

3. Portföy aracılığından sorumlu birimin münhasırlığı:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca portföy aracılığı faaliyetlerinden sorumlu birimde, münhasıran istihdam edilmiş bir birim yöneticisinin görevlendirilmiş olması gerekmektedir. Söz konusu birimde alım satım aracılığı ile ilgili faaliyetler de (emir iletimine aracılık veya işlem aracılığı faaliyetleri) yürütülecek ise, birim yöneticisinin portföy aracılığı faaliyetlerinin yanı sıra bu faaliyetlerden de sorumlu olması anılan maddede öngörülen münhasırlık şartının sağlanmasına engel teşkil etmeyecektir.

4. Risk yönetim birimi:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin “portföy aracılığı faaliyetinde bulunmak için aranan özel şartlar” başlıklı 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca, portföy aracılığı

faaliyetine konu işlemlerle ilgili olarak risk yönetim biriminin oluşturulmuş olması gerekmektedir olup, söz konusu birime ilişkin aşağıda belirtilen uygulama esasları kabul edilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca, *bankaların portföy aracılığı faaliyeti başvurularında birinci fıkranın (b)¹ ve bankaların sahip olduğu risk yönetiminden sorumlu biriminin portföy aracılığı faaliyetine ilişkin riskleri de izlemesi koşuluyla birinci fıkranın (c) bendi hükmü aranmaz.* Bu kapsamda bankaların mevcut risk yönetim biriminin aşağıdaki şartları sağlıyor olması beklenmektedir.

4.1. Risk yönetim sistemi:

Yatırım kuruluşları, bünyelerinde gerçekleştirilen portföy aracılığı faaliyetlerinin kapsamı ile yatırım kuruluşunun ölçüğü ve yapısıyla uyumlu, değişen koşullara cevap verebilecek nitelik, yeterlilik ve etkinlikte bir risk yönetim sistemi oluşturmakla yükümlüdür. Risk yönetim sistemi, iç kontrol sistemi ile bütünlük arz etmelidir.

4.2. Risk yönetim birimi:

Risk yönetim sisteminin oluşturulması ve uygulanmasından, yatırım kuruluşunun portföy aracılığı faaliyetleriyle ilgili risklerinin izlenmesi amacıyla münhasıran oluşturulan risk yönetim birimi sorumludur. Birimde yatırım kuruluşunun sermaye veya para piyasası ile ilgili diğer faaliyetlerinden kaynaklanabilecek risklerin de yönetilmesi münhasırlık şartının sağlanmasına engel teşkil etmez. Risk yönetim biriminin icrai birimlerden bağımsız olarak faaliyet göstermesi gerekir.

Birimde riskleri izlenecek yatırım hizmet ve faaliyetleri ile orantılı olarak yeterli sayıda risk yönetim elemanı istihdam edilir. Risk yönetim birimi personelinin görevlerini yerine getirebilmek için ihtiyaç duyduğu gerekli tüm bilgilere erişiminin sağlanması zorunludur.

Risk yönetim birimi yöneticisi ile risk yönetim elemanlarının 4 yıllık lisans eğitimi veren okullardan mezun olmaları, sermaye piyasaları, banka ve kambiyo alanında en az 3 yıllık mesleki deneyime ve Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 3 Lisansına, birimde türev araçlarla ilgili risklerin de izlenecek olması durumunda Türev Araçlar Lisansına sahip olması şartı aranır.

4.3. Risk yönetim sisteminin asgari unsurları:

Risk yönetim sisteminin;

¹ Sermaye yeterliliği yükümlülükleri

a) *Portföy aracılığı faaliyeti nedeniyle yatırım kuruluşunun maruz kaldığı ve kalabileceği risklerin sermaye yeterliliği düzenlemeleri de dikkate alınarak yapılan tanımlarını,*

b) *Tanımlanan risklerin tutarlı bir şekilde değerlendirilmesini, tespitini, ölçümünü ve kontrolünü içeren risk ölçüm yöntemleri ve/veya modelini,*

c) *Sermaye piyasası aracı, yatırım hizmet ve faaliyeti, risk türü, risk yönetim yöntemi/modeli bazında belirleyebileceği risk limitlerini, alınabilecek azami açık pozisyon tutarlarını,*

d) *Risklerin izlenmesine ilişkin sonuçların günlük olarak bağlı olduğu yöneticiye ve haftalık olarak yönetim kuruluna raporlanacağı hususunu,*

e) *Risk limitlerinin aşılması durumunda alınması öngörülen önlemleri içermesi ve bu hususların yazılı iş akış prosedürlerine bağlanması gerekir.*

Seri: V, No: 68 Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'in 5, 10 ve 11 inci maddeleri uyarınca aracı kurumların risk yönetim sistemine ilişkin yazılı prosedürlerinin kabulü ve yürürlüğe konulması için yönetim kurulunun kararı şarttır. Bu prosedürlerde yapılacak değişikliklerde de aynı usul ve esaslara uyulması gerekir.

Seri: V, No: 68 Tebliği'nin 6 ncı maddesi uyarınca risk yönetim birimi personelinin yetki, görev ve sorumlulukları belirlenerek yazılı hale getirilir ve iş akış prosedürleri ile birlikte personele imza karşılığında teslim edilir.

4.4. Risk yönetim birimi yöneticisinin görevleri:

Risk yönetim biriminin yöneticisinin görevleri aşağıda sayılmıştır:

a) *Risk yönetim sistemine ilişkin iş akış prosedürleri ile yetki, görev ve sorumlulukları yönetim kurulunun onayına sunmak*

b) *Yönetim kurulunca onaylanan risk limitlerini, risk ölçüm yöntemleri ve/veya modelini içeren risk yönetim sistemini uygulamaya koymak*

c) *Risk tanımlamalarını, risk limitlerini, risk ölçüm yöntemleri ve/veya modelini ve genel olarak risk yönetim sistemini değişen faaliyet ve piyasa koşullarına göre düzenli olarak gözden geçirmek, etkinliğini geriye dönük testlerle denetlemek, bunlarla ilgili gerekli görülen değişiklik taleplerini bağlı olduğu yöneticiye bildirmek*

d) Risk limitlerine uyulup uyulmadığını günlük olarak izlemek ve buna ilişkin olarak risklerin olası sonuçları ve alınması gereken önlemleri de içerecek şekilde, prosedürlerde belirlenen usulde rapor sunmak

e) Yatırım kuruluşunun mali durumu açısından olağandışı sonuçlar doğuracak herhangi bir durumun varlığının tespit edilmesi halinde hazırlayacağı raporu en kısa zamanda yönetim kuruluna sunmak ve bir örneğini Kurul'a göndermek

f) Bu görevleri yerine getirmesini sağlayacak şekilde birim personelini koordine etmek

G. Alım Satım Aracılığı Faaliyeti

1. Alım satım aracılığı faaliyeti türlerinin birbirini kapsamadığı:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında işlem aracılığı faaliyeti, **emir iletimine aracılık faaliyetine ek olarak**, 21 inci maddesinin birinci fıkrasında ise portföy aracılığı faaliyeti, **işlem aracılığı faaliyetine ek olarak** tanımlanmış olup, söz konusu maddelerin uygulanmasına ilişkin olarak aşağıda belirtilen uygulama esasları kabul edilmiştir.

“Yatırım kuruluşları alım satım aracılığı faaliyeti kapsamında emir iletimine aracılık, işlem aracılığı ve portföy aracılığı faaliyetlerinden hangilerini yürütmeyi öngörüyorlarsa bunlarla ilgili faaliyet şartlarını yerine getirmeleri yeterlidir. İzin aldıkları söz konusu faaliyetler yetki belgesinde ayrı ayrı belirtilir.”

2. Yatırım fonu katılma paylarına ilişkin alım satım aracılığı faaliyeti:

Bir sermaye piyasası aracı olan yatırım fonu katılma payları menkul kıymet olarak nitelendirilmemekle birlikte, yatırım fonu katılma paylarının alım satımına aracılığı faaliyetiyle ilgili olarak yatırım kuruluşlarının sermaye piyasası aracı kategorileri itibarıyla yapılacak faaliyeti gösterir tabloda “diğer menkul kıymetler” seçeneğini işaretlemesi gerekmektedir.

3. Yalnızca kendi portföyüne işlem yapacak bankaların Borsa İstanbul A.Ş. üyeliği:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca yatırım kuruluşlarının müşterileri dışındaki taraflarla herhangi bir yatırım hizmet ve faaliyeti sunma amacı olmaksızın kendi portföyleri için sermaye piyasası araçlarına ilişkin işlem yapmaları Kurul iznine tabi değildir.

Kurulumuzun 21.04.2016 tarih ve 13/478 sayılı kararı uyarınca, daha önce Kurulumuzdan sermaye piyasası faaliyetlerine ilişkin yetki belgesi almamış olan bankalar ile yetki belgeleri Kurulumuzca iptal edilmiş olan bankalar, yalnızca kendi portföyleri için sermaye piyasası araçlarına ilişkin işlem yapmaları ve buna ilişkin bir beyanı içeren yönetim kurulu kararını Borsa İstanbul'a sunmaları koşuluyla, ilgili mevzuatta yer alan diğer hükümler saklı kalmak kaydıyla, Borsa İstanbul'a üye olmak üzere başvuruda bulunabilecek; halihazırda üye olanlar ise üyelikten ayrılmayı talep etmedikleri sürece üye olmaya devam edebileceklerdir.

H. İşlem ve Portföy Aracılığı Faaliyetleri Sırasında İşlemlere İlişkin Risklerin Müşteri Bazında İzlenmesi

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 35 inci maddesinde alım satım aracılığı faaliyeti kapsamında elektronik ortamda emir kabul eden yatırım kuruluşlarının yükümlülükleri hükme bağlanmış olup, aynı maddenin ikinci fıkrasının (d) bendinde;

Söz konusu yatırım kuruluşlarının, kullanacakları bilgi işlem altyapısının;

1) Tüm emirlerin alınıp zamanına göre sıralanmasına imkan verecek nitelikte olmasını sağlamakla,

2) Gerçekleşmeyen, iptal edilen ve değiştirilen emirler de dahil olmak üzere gerçekleştirilen tüm işlemlere ilişkin tarih, zaman, miktar, fiyat, kullanılan kaldıraç oranı ve diğer tüm unsurları ve hesap hareketlerini ve zaman bilgisini gösterecek şekilde müşterilere yansıtılan tüm fiyat bilgilerini anlık olarak kaydetmesini sağlamakla,

3) Müşterilerin teminatlarını, alacak ve borçlarını, açık pozisyonlarını ve kar zarar durumlarını anlık olarak takip etmesine ve gerekli risk kontrollerini yapmasına elverişli olmasını sağlamakla,

yükümlü oldukları ifade edilmiştir.

Söz konusu maddenin ikinci fıkrasının (d) bendinin (3) numaralı alt bendinin uygulanmasına ilişkin olarak aşağıda belirtilen uygulama esasları kabul edilmiştir.

“Yatırım kuruluşlarının kullanacakları bilgi işlem alt yapısının müşterilerine işlem ve portföy aracılığı faaliyetleri sundukları sermaye piyasası araçlarına ilişkin bir risk ölçüm mekanizmasını içermesi ve söz konusu araçlarla ilgili günlük piyasa fiyatlarını, kaldıraçlı alım satım işlemleriyle ilgili olarak anlık fiyat değişimlerini dikkate alarak müşteri bazında oluşan riskleri kontrol edebilecek, gerekli teminatları hesaplayabilecek, buna göre ortaya çıkan

teminat açıklarıyla ilgili risklere karşı müşterilerin uyarılmasını sağlayacak nitelikte olması gerekir.”

I. Emir İletimine Aracılık Eden Yatırım Kuruluşlarının Müşteriye Bildirim Yükümlülükleri ve Müşteri Bilgilerinin Gizliliği

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin, “Emir iletimine aracılık faaliyetinin yürütülmesine ilişkin ilke ve esaslar” başlıklı 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde;

“Kurulun belge ve kayıt düzenlemeleri uyarınca müşteriye yapılacak bildirimleri lehine faaliyet gösterilen kuruluş yapmakla yükümlüdür. Ancak müşterilerin talep etmesi halinde, hesapların açılması ve emirlerin iletilmesiyle sınırlı olarak ilgili bilgi ve belgelerin emir iletimine aracılık etmeye yetkili kuruluş tarafından da ibraz edilmesi zorunludur.”

hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 61 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde;

"Sınırlı veya genel saklama hizmetine izin verilebilmesi için Kurulun yatırım kuruluşlarının kuruluş ve faaliyet esasları ile ilgili düzenlemelerinde faaliyete geçmek için aranan genel şartlara

uyulmasına ek olarak yatırım kuruluşlarının, ...

d) Saklama hizmeti sunulması sırasında müşteriye ait bilgilerin müşteri çıkarlarına aykırı olarak kurum dışında ve kurum içinde farklı birimler arasında paylaşılmasını engelleyecek iş akış prosedürlerini ve organizasyon yapısını oluşturmuş olması, zorunludur."
hükmü,

Aynı Tebliğ'in 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında "*Yatırım kuruluşlarının saklama hizmeti verdikleri müşteri hesaplarına ilişkin bilgilerin gizliliği esastır. Ancak müşteriye bilgilendirerek mevzuatta yetkili kılınanlara bilgi verilmesi gizliliğin ihlali sayılmaz."* hükmü,

Tebliğ'in “Müşteri varlıklarına ilişkin bildirim” başlıklı 69 uncu maddesinin birinci fıkrasında ise “*Saklamaya yetkili yatırım kuruluşu tarafından müşterilere ait sermaye piyasası araçlarına ve nakde ilişkin olarak müşterilere Kurulun belge ve kayıt düzenlemelerinde yer alan esaslar çerçevesinde asgari olarak ayda bir bildirim yapılması esastır. Bildirim yapılmaması hususunda profesyonel müşterilerle sözleşme imzalanması veya bu hususa çerçeve sözleşmede yer verilmesi mümkündür. Bildirim, müşterilere ait sermaye piyasası*

araçları ve nakde ilişkin asgari olarak tarih ve sermaye piyasası aracı bazında saklama bakiyelerini içermelidir.”

hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda, Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile getirilen bildirim yükümlülüğü ile 61 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 64 üncü maddesinin birinci fıkrası ve 69 uncu maddesinin birinci fıkrasına ilişkin olarak aşağıdaki uygulama esasları kabul edilmiştir.

“Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca, lehine faaliyet gösterilen yatırım kuruluşunun Kurulun belge ve kayıt düzenlemeleri uyarınca müşteriye yaptığı bildirimler, emir iletimine aracılık eden yatırım kuruluşu tarafından da yapılabilir.

Ancak bu durumda emir iletimine aracılık eden kuruluş tarafından yapılan bildirimler, lehine faaliyet gösterilen kuruluşu bildirim yükümlülüğünden kurtarmaz. Müşteriye bildirim yapılmaması ya da usulsüz bildirim yapılması durumunda müşteriye karşı sorumluluk lehine faaliyet gösterilen yatırım kuruluşuna aittir.

Diğer taraftan Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 61 ve 64'üncü maddelerine göre müşteri hesaplarına ilişkin olarak gizliliğin esas olduğu, bu bilgilerin müşteri çıkarlarına aykırı olarak kurum içi ve kurum dışında paylaşılamayacağı hususları düzenlenmiş olup, Tebliğ'in 69 uncu maddesi ise müşterilere ait sermaye piyasası araçlarına ve nakde ilişkin bildirim yapılması yükümlüğünün saklamaya yetkili yatırım kuruluşu tarafından yerine getirileceğini hüküm altına almıştır.

Bu kapsamda, öncelikle gerekçeleri ile birlikte müşterinin bu bildirimden ve bu bildirimden çıkarlarına aykırı olup olmadığı hususundan haberdar edilmesi ve müşterinin talebi ve onayının aranması, müşteri ile imzalanacak çerçeve sözleşmede; müşteriye bildirim yapılmaması ya da usulsüz bildirim yapılması durumunda müşteriye karşı sorumluluğun lehine faaliyet gösterilen yatırım kuruluşuna ait olduğu; emir iletimine aracılık eden ve lehine faaliyet gösterilen kuruluşun kayıtları arasında bir uyumsuzluğun olması halinde lehine faaliyet gösterilen kuruluşun kayıtlarının esas alınacağı hususlarına yer verilmesi ve izin verilenin dışındaki bilgilerin gizliliğinin nasıl sağlanacağı hususlarının birlikte çalışacak yatırım kuruluşlarının iş akışı kapsamında ayrıntılı olarak belirtilmesi kaydıyla ve her halükarda Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 64 üncü maddesi kapsamında müşteri çıkarlarının ihlal edilmemesi gerekir.”

J. Bireysel Portföy Yöneticiliği ve Yatırım Danışmanlığı Sırasında Araştırma Faaliyetleri

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, yeterli sayıda yatırım danışmanını istihdam etmiş olmak, yatırım danışmanlığı faaliyetinde bulunmak için aranan özel şartlar arasında sayılmıştır. Söz konusu bentte yatırım danışmanının münhasıran istihdam edilmiş olması gerektiği belirtilmemiş olmakla birlikte, aynı maddenin (c) bendinde araştırma biriminin oluşturulmuş olması da yatırım danışmanlığının özel şartları arasında sayılmıştır.

Aynı şart bireysel portföy yöneticiliği için de aranmakta olup, söz konusu düzenlemenin amacı yatırım danışmanlığı ve bireysel portföy yöneticiliği faaliyetlerine temel oluşturacak araştırmaların kurum içinde çıkar çatışmasını önleyecek şekilde, bağımsız olarak oluşturulmasını sağlamaktır.

Diğer taraftan yatırım danışmanlarının, çıkar çatışmasına yol açmayacağı, hatta müşteriye nitelikli hizmet sunulmasını temin edeceği dikkate alınarak müşteri temsilcisi olarak da görev yapmaları mümkündür.

Bu çerçevede, Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin bireysel portföy yöneticiliği ve yatırım danışmanlığı faaliyetlerine ilişkin özel şartları düzenleyen 39 ve 47 nci maddelerinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

“Bireysel portföy yöneticiliği ve yatırım danışmanlığı faaliyetlerinin aynı birim bünyesinde yürütülmesi mümkündür. Ancak bu faaliyetlerde bulunacak yatırım kuruluşlarının zorunlu olarak kurması gereken araştırma birimini söz konusu faaliyetleri yürütecek birimden ayrı olarak oluşturması gerekir. Diğer taraftan bireysel portföy yöneticilerinin veya yatırım danışmanlarının aynı zamanda müşteri temsilcisi olarak görev yapmaları mümkündür.”

K. İç Denetim Sistemi

1. İş akış prosedürleri:

Seri: V, No: 68 Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'in (Seri: V, No: 68 Tebliği) “İş akış prosedürleri” başlıklı 10 uncu maddesi uyarınca aracı kurumların iç kontrol işlevini etkin bir şekilde yerine getirmek amacıyla asgari olarak yazılı prosedür oluşturmak zorunda olduğu hususlar belirtilmiştir.

Yatırım Hizmetleri ve Yatırım Kuruluşları Tebliğlerinde yer alan hükümler dikkate alınarak, aracı kurumların aşağıda belirtilen konularda da iş akış prosedürleri oluşturmaları gerekmektedir.

- *Portföy aracılığı biriminin işleyişine ilişkin esaslar*
- *Risk yönetim sistemine ve risk yönetim biriminin işleyişine ilişkin esaslar*
- *Sınırlı ve/veya genel saklama hizmeti*
- *İnternet sitesinin güncellenmesine ilişkin esaslar*
- *Yayın, ilan, duyuru ve reklamların mevzuata uygunluğunun izlenmesi*
- *Müşteri sınıflandırmasına ilişkin izlenecek politikalar*
- *Uygunluk ve yerindelik testi yapılabilmesi için müşteriye ait gerekli bilgilerin sağlanmasına ve güncellenmesine ilişkin usul ve esaslar*
- *Dışarıdan hizmet alımına ilişkin esaslar*

2. Portföy aracılığı faaliyetinde teftiş sisteminin işleyişi:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 23 üncü maddesi uyarınca, portföy aracılığı faaliyetine konu işlemlerle ilgili olarak risk yönetim biriminin oluşturulmuş olması gerektiği dikkate alınarak teftiş sisteminin de buna göre işlenmesini teminen Seri: V, No: 68 Tebliği'nin 3 üncü maddesinde yer alan "müfettiş" tanımının aşağıdaki şekliyle uygulanması kabul edilmiştir.

"Müfettiş, aracı kurumun merkez ve merkez dışı örgütlerinin faaliyetlerinin sermaye piyasası mevzuatı ve ilgili diğer mevzuat hükümleri yanında, esas sözleşme ve iç kontrol ile risk yönetim sistemine yönelik yazılı prosedürler çerçevesinde yürütülmesinin gözetimi ve denetiminden sorumlu personeli ifade eder."

Ayrıca Seri: V, No: 68 Tebliği'nin "Teftiş sistemi" başlıklı 12 nci maddesinde yer alan "Bankalarla veya özel finans kurumlarıyla acentelik tesisine izin verilen aracı kurumlar acentalarının sermaye piyasası faaliyetleriyle sınırlı olmak üzere banka veya özel finans kurumlarının teftiş birimlerinden istifade edebilirler." hükmünün uygulanmamasına karar verilmiştir.

3. İç kontrol elemanı:

Seri: V, No: 68 Tebliği'nin "İç kontrol birimi" başlıklı 21 inci maddesinin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir.

“Kaldıraçlı alım satım işlemleri de dahil olmak üzere türev araçlar üzerinde portföy aracılığı faaliyetinde bulunacak aracı kurumların asgari olarak bir personeli münhasıran iç kontrol elemanı olarak istihdam etmesi zorunludur. İç kontrol elemanının eğitim şartına ek olarak sermaye piyasaları, muhasebe, vergi, banka ve kambiyo, bilgi sistemleri denetimi, işletme analizi, organizasyonu, denetimi veya hukuk konularında en az 3 yıllık mesleki tecrübeye ve Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 2 Lisansına sahip olması gerekir.”

4. Stres Testi:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 25/B maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, teminatlandırma politikasında kullanılan risk modellerinin geçerliliği ve güvenilirliğinin stres testleriyle sınanacağı hükme bağlanmıştır.

Bu kapsamda, risk modellerinin geçerliliği ve güvenilirliği için olumsuz gelişmelerden kaynaklanabilecek veya stres altında ekonomik ve finansal ortamda ortaya çıkabilecek önemli risklerin ve kırılmalıkların ölçülmesi gerekmektedir.

Stres testi hazırlanırken risk belirleyicileri, kırılmalıklar, risk faktörleri ve risk türlerine ilişkin olarak değerlendirilme yapılması esastır.

Stres testi programı; açıkça tanımlanmış amaçları, aracı kurumun faaliyetleri ve bu faaliyetlerden kaynaklanan risklerle uyumlu olarak tasarlanmış senaryoları, varsayımları, güçlü bir metodolojiyi, alınan kararları destekleyecek raporlamaları, stres testi süreçlerinin devamlı ve etkin bir şekilde gözden geçirilmesini ve stres testi sonuçlarına dayalı yönetim aksiyonlarını içerir.

Stres testi programının uygulamasına ilişkin politika ve süreçlerin yazılı olarak düzenlenmesi, sorumlulukların açıkça belirlenmesi ve yeterli düzeyde kaynak tahsis edilmesi gerekir.

Stres testleri, aracı kurumun her bir önemli risk türüne ilişkin ayrı ayrı ve bunların bir arada ortaya çıkma ihtimaline yönelik olarak da yapılmasını gerektirir.

Stres testi programı, asgari altı ayda bir kez ve her halükarda yılın altıncı ayı sonu ile yıl sonu itibarıyla geriye dönük olarak yapılmak zorundadır. Aracı kurumlar, risk profillerindeki ve piyasa koşullarındaki değişim kapsamında ilave stres testleri yapabilir.

Stres testi sonuçlarının ilgili olduğu dönemin bitimini takiben en geç 1 hafta içerisinde yönetim kuruluna raporlanması zorunludur.

Aracı kurumlar tarafından yapılacak ilk stres testinin bu yılın ilk yarısına ilişkin hazırlanması gerekmektedir.

L. Yatırım Kuruluşlarının Bilgi İşlem Altyapıları

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Faaliyete geçmek için aranan genel şartlar" başlıklı 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında aracı kurumların yatırım hizmetleri ve faaliyetleri ile yan hizmetler ile ilgili düzenlemeleri uyarınca faaliyette bulunmak üzere Kuruldan izin alabilmeleri için aranan genel şartlar belirlenmiş olup, aynı fıkranın (f) bendinde; "**Faaliyetlerin sağlıklı şekilde yürütülmesini teminen gerekli bilgi işlem altyapısının oluşturulmuş olması.**" şartı yer almaktadır.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında "*Bankaların mevzuat uyarınca izin verilen yatırım hizmetleri ve faaliyetlerinde bulunabilmeleri için birinci fıkranın (ç), (d) ve (g) bentlerinde sayılan genel şartları sağlamaları gerekir.*", üçüncü fıkrasında ise "*Yatırım kuruluşlarının faaliyet izni başvurularında Kurul gerekli görmesi halinde ilave şartlar arayabilir.*" hükümleri yer almaktadır.

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasının uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir.

"Bankaların mevzuat uyarınca izin verilen yatırım hizmetleri ve faaliyetlerinde bulunabilmeleri için birinci fıkranın (ç), (d), (f) ve (g) bentlerinde sayılan genel şartları sağlamaları gerekir."

Ayrıca Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 35 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d), (e) ve (f) bentlerinde elektronik ortamda emir kabul edebilen yatırım kuruluşlarının kullanacakları bilgi işlem altyapısının esasları belirlenmiştir. Aynı Tebliğ'in 61 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde ise saklama hizmeti sunan yatırım kuruluşlarının gerekli bilgi işlem sistemlerini ve teknolojik altyapıyı kurmaları gerektiği özel faaliyet şartı olarak hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan genel faaliyet şartı ile Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 35 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d), (e) ve (f) bentleri ve 61 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan özel faaliyet şartlarının uygulanmasına ilişkin olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir.

"Kurul'un 2011/44 sayılı Haftalık Bülteni'nde yayımlanan 03.11.2011 tarih ve 37/989 sayılı Kurul kararı ile, o tarihte yürürlükte bulunan Seri: V, No: 125 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri ve Bu İşlemleri Gerçekleştirebilecek Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğin 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında faaliyet gösterecek aracı kurumların kullanacakları bilgi işlem altyapısına ilişkin olarak belirlenen ilkelerin, Yatırım Hizmetleri

Tebliği uyarınca portföy aracılığı faaliyetinde bulunacak ve/veya genel saklama hizmeti sunacak yatırım kuruluşlarının bilgi işlem altyapıları için sağlanması gerekir. İşlem platformuna ilişkin 2 numaralı ilke yalnızca ilgili durumlarda aranır.

Ayrıca bankaların bankacılık mevzuatına uygun olarak oluşturulan bilgi işlem altyapısının Kurul'un aracı kurumların bilgi işlem altyapısına ilişkin olarak öngördüğü şartları sağladığını Yönetim Kurulu kararı ile tespit etmesi durumunda Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan genel faaliyet şartı ile Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 35 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d), (e) ve (f) bentleri ve 61 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan özel faaliyet şartlarının yerine getirildiği kabul edilir."

M. Bankaların İç Sistemleri

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Organizasyon yapısı" başlıklı 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında aracı kurumlara faaliyet izni verilebilmesi için organizasyon yapılarında aranan şartlar belirlenmiş olup, aynı fıkranın (ç) bendinde "**Organizasyon yapılarının Kurulun aracı kurumların iç denetim sistemi ile ilgili düzenlemelerine uygun iç kontrol, teftiş ve risk yönetim sistemlerinden oluşan iç denetim sistemini içerecek şekilde oluşturulmuş olması.**" şartı yer almaktadır.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise "*Bankalara faaliyet izni verilebilmesi için birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan şartlar.*" aranır hükmü yer almaktadır.

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin "Saklama hizmetine ilişkin özel şartlar" başlıklı 61 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise "*Saklama hizmeti sunulması sırasında müşteriye ait bilgilerin müşteri çıkarlarına aykırı olarak kurum dışında ve kurum içinde farklı birimler arasında paylaşılmasını engelleyecek iş akış prosedürlerini ve organizasyon yapısını oluşturmuş olması*" hükmü yer almaktadır.

Bu çerçevede Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 61 inci maddesinin birinci fıkrası (d) bendinin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir.

"Bankaların mevzuat uyarınca izin verilen yatırım hizmetleri ve faaliyetlerinde bulunabilmeleri için Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde sayılan genel şartları sağlamaları gerekir.

Bankaların bankacılık mevzuatına uygun olarak oluşturulan iç sistemlerinin (iç denetim, iç kontrol ve risk yönetim sistemlerini kapsayacak şekilde) Kurul'un aracı kurumların iç denetim sistemine ilişkin olarak öngördüğü şartları sağladığını Yönetim Kurulu kararı ile tespit etmesi durumunda Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 61 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan şartın yerine getirildiği kabul edilir.

Portföy aracılığı faaliyetinde bulunacak bankaların bankacılık mevzuatına uygun olarak istihdam edilen iç kontrol personelinin portföy aracılığı faaliyetine ilişkin iç kontrol görevlerini yerine getirmesi koşuluyla ayrı bir iç kontrol elemanı istihdam etmesi gerekli değildir.

Bankaların Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 60 ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkrası kapsamında sunacakları sınırlı saklama ve/veya genel saklama hizmetine ilişkin olarak aynı Tebliğ'in 61 inci maddesinde yer alan hükümler uyarınca ve Tebliğ'in "Saklama Hizmeti" başlıklı dokuzuncu bölümünde yer alan esaslara uygun olarak hazırlayacakları iş akış prosedürünü iç sistemlerinin uygunluğuna ilişkin olarak gönderecekleri Yönetim Kurulu kararının ekinde Kurul'a göndermesi gerekir."

N. Banka Şubelerinde Örgütlenme

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nde aracı kurumların merkez dışı örgütleri şube ve irtibat bürosu olarak tanımlanmış olup, Yatırım Hizmetleri Tebliği uyarınca bankalar acentelik sisteminin yerine Kurul'dan alacakları emir iletimine aracılık faaliyet izni kapsamında paylara ilişkin alım satım emirlerini işlem aracılığı veya portföy aracılığı konusunda yetkili aracı kurumlara iletebilecektir.

Bu çerçevede aracı kurumların merkez adresleri dışında şube veya irtibat bürosundan başka bir ad altında örgütlenmeleri mümkün bulunmamakta olup, yatırım danışmanlığı hizmeti sunmak isteyen aracı kurumların mevzuatta aranan şartları gerçekleştirerek şube açması gereklidir. Bu şubelerin banka şubeleri ile aynı adreste, ayrı bir mekan tahsis edilmek suretiyle örgütlenmesinde sermaye piyasası mevzuatı açısından bir engel bulunmamaktadır.

Bu durumda Yatırım Hizmetleri Tebliğinin 14 üncü maddesi uyarınca emir iletimine aracılık yapacak yetkili kuruluş (banka) ile lehine faaliyet gösterilecek her bir kuruluş (aracı kurum) arasında tarafların hak ve yükümlülüklerine ilişkin olarak imzalanacak sözleşmede banka ile aracı kurum arasında yatırım hizmet ve faaliyetleri ile yan hizmetlere ilişkin işleyiş ve iş bölümünün nasıl olacağına dair esasların da belirlenmesi gerekir.

O. Bankaların Türev Araç İşlemleri

1. Bankaların paylar üzerinde tezgahüstü türev araç işlemleri:

Acente bankalar da dahil olmak üzere bankalar 01.07.2014 tarihinden itibaren paylara dayalı tezgahüstü türev araç yazamayacak, diğer bir deyişle paylara dayalı türev araçlarda portföy aracılığı faaliyetinde bulunamayacaktır.

Diğer taraftan TCMB'nin 09.12.2006 tarih ve 26371 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan, 2006/1 sayılı Mevduat ve Kredi Faiz Oranları ve Katılma Hesapları Kar ve Zarara Katılma Oranları ile Kredi İşlemlerinde Faiz Dışında Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Tebliğ'inin 3 üncü maddesinde faiz oranlarının sabit veya değişken olarak belirlenebileceği mevduat ürünleri ile ilgili düzenlemeler saklı olup, bu kapsamda faiz oranları değişken olarak belirlenen mevduatlar sermaye piyasası mevzuatı uyarınca öngörülen türev araç tanımına girmemektedir.

2. Bankalar nezdindeki 01.07.2014 tarihi itibarıyla açık olan pozisyonlar:

Bankalar nezdindeki 01.07.2014 tarihi itibarıyla açık olan pay üzerine tezgahüstü türev araç pozisyonlarının vadesi geldiğinde kapatılması gerekmektedir. Ancak bu tarihten sonra söz konusu araçlarda yeni pozisyon açılmamalıdır.

P. Saklama Hizmeti

1. Kendisinin veya başka yatırım kuruluşlarının yönettiği bireysel portföylere yönelik saklama hizmeti verecek yatırım kuruluşunun portföy saklama düzenlemelerine tabi olup olmadığı:

Yatırım kuruluşları sadece kendilerinin veya başka yatırım kuruluşlarının yönettiği bireysel portföylere yönelik saklama hizmeti verecek, bir başka ifadeyle portföy yönetim şirketlerine veya kolektif yatırım kuruluşlarına hizmet vermeyecek ise III-56.1 sayılı Portföy Saklama Hizmetine ve Bu Hizmette Bulunacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Tebliği'ne ve dolayısıyla bu Tebliğ'de yer verilen organizasyon ve düzenlemelere tabi olmayacaktır.

Yatırım kuruluşları kendilerinin yönettiği bireysel portföylere (kalkınma ve yatırım bankaları veya aracı kurumlar açısından) sınırlı saklama hizmeti izni, başka yatırım kuruluşlarının yönettiği bireysel portföylere (aracı kurumlar ve tüm bankalar açısından) genel saklama hizmeti izni kapsamında saklama hizmeti verebilecektir.

2. Portföy yönetim şirketlerinin bireysel müşterilerinin varlıklarının saklanması:

6362 sayılı SPKn.'nun 55 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Portföy yönetim şirketlerinin hizmet verdiği kişi ve kuruluşların portföylerinde yer alan saklamaya konu olabilecek varlıklar Kurulca belirlenen esaslar çerçevesinde portföy saklama hizmeti veren kuruluşlar nezdinde saklanır." hükmü yer almakta olup, portföy yönetim şirketlerinin bireysel müşterilerinin portföylerindeki varlıklara saklama hizmeti vermek isteyen kuruluşların Portföy Saklama Hizmetine ve Bu Hizmette Bulunacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Tebliği çerçevesinde portföy saklama kuruluşu olarak yetkilendirilmiş olması gerekmektedir.

Öte yandan söz konusu Tebliğin 21 inci maddesi hükmü uyarınca portföy yönetim şirketlerinin bireysel müşterilerinin portföylerindeki varlıkların saklanması Yatırım Hizmetleri Tebliği'ne tabidir. Bu çerçevede, yalnızca Kurul'ca portföy saklama hizmeti vermek hususunda yetkilendirilmiş kurumlar, portföy yönetim şirketleri tarafından yönetilen kolektif ve bireysel portföylere yönelik saklama hizmeti verebilecek olup, bu kuruluşlarca kolektif yatırım kuruluşu portföylerinde yer alan varlıkların saklanmasında Kurul'un "Portföy Saklama Hizmetine ve Bu Hizmette Bulunacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Tebliği"nde yer alan usul ve esaslar; portföy yönetim şirketlerinin bireysel müşteri varlıklarının saklanmasında ise Kurulun "Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri İle Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"inde yer alan usul ve esaslar uygulanacaktır.

3. Genel saklama hizmeti izni ile sınırlı saklama hizmeti arasındaki bağlantı:

Yatırım kuruluşlarına verilen genel saklama hizmeti izni, sınırlı saklama hizmetini kapsamamaktadır. Ancak söz konusu hizmetler için aranan genel ve özel şartlar ile hizmetlerin niteliği dikkate alındığında genel saklama hizmeti izni bulunan bir yatırım kuruluşu, başvurması halinde sınırlı saklama hizmeti için de benzer bir prosedüre göre izin alabilecektir.

Genel saklama hizmeti izni herhangi bir yatırım hizmet ve faaliyet izni bulunmayan yatırım kuruluşlarına da verilebildiği, ancak sınırlı saklama hizmetinin sunulabilmesi belli yatırım hizmet ve faaliyetlerine (işlem aracılığı, portföy aracılığı, halka arza aracılık, portföy yöneticiliği) bağlı olduğundan genel saklama izni olan yatırım kuruluşuna sınırlı saklama izninin otomatik olarak verilmesi uygun görülmemektedir.

4. Portföy saklama hizmeti vermeyecek olan bir bankanın izin verilen diğer sermaye piyasası araçlarının alım satımını yapabilmesi için alması gereken izin:

Bir banka portföy saklama hizmeti vermeyecekse, düzenlemelerin izin verdiği diğer sermaye piyasası araçlarının (kamu borçlanma araçları, yatırım fonları, paylar dışında tezgah

üstü türev araçlar) işlem aracılığı ve/veya portföy aracılığı yoluyla alım satımını yapabilmesi veya virman yoluyla gelen kıymetleri müşteri hesaplarında izleyebilmesi için sınırlı saklama hizmeti izni **olması yeterlidir.**

5. Saklama hesaplarına ilişkin müşterilerle mutabakat:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin "Müşteri ile saklamacı kuruluş arasında mutabakat" başlıklı 68 inci maddesi aşağıdaki gibidir:

(1) Saklama hizmeti sunulan müşteriler ile saklamaya yetkili yatırım kuruluşunun iç kontrolden sorumlu birimi veya personeli tarafından müşteriye ait sermaye piyasası araçları ve nakde ilişkin her takvim yılında en az 1 defa yazılı veya elektronik ortamda mutabakat sağlanması zorunludur. Söz konusu mutabakat işlemlerinin sonucu iç kontrolden sorumlu olmak üzere istihdam edilen en üst düzey personel tarafından aracı kurumun yönetim kuruluna, bankanın iç denetim komitesine ve ihtilaf olması halinde Kurula 3 iş günü içerisinde yazılı olarak bildirilir.

(2) Profesyonel müşterilerden yazılı onay alınması durumunda birinci fıkrada yer alan mutabakatın yapılması zorunlu değildir.

(3) Bu maddeyle ilgili olarak mutabakatların kapsamı ve mutabakatsızlıkların bildirimine ilişkin esasları belirleme konusunda Kurul yetkilidir.

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin "Müşteri ile saklamacı kuruluş arasında mutabakat" başlıklı 68 inci maddesinin uygulanmasınının 01.01.2016 tarihine bırakılmasına karar verilmiştir.

R. Dışarıdan Hizmet Alım

1. Araştırma faaliyetlerinin dışarıdan hizmet alımı yoluyla sağlanamayacağı:

Yatırım Hizmetleri Tebliği uyarınca yatırım kuruluşunun araştırma birimi kurmasının zorunlu tutulduğu durumlarda araştırma faaliyetlerinin yalnızca dışarıdan hizmet alımı yoluyla sağlanması mümkün değildir. Bu durumda yatırım kuruluşunun aracı kurumun kendi nezdinde bir araştırma birimi kurduktan sonra bazı ek araştırma faaliyetlerini dışarıdan hizmet alımı yoluyla sağlaması ve bu faaliyetleri kendi araştırma birimi nezdinde değerlendirmesi mümkündür.

Araştırma biriminin kurulması mevzuat uyarınca zorunlu değilse araştırma faaliyetleri Yatırım Kuruluşları Tebliğine uygun olarak dışarıdan hizmet alımı yoluyla sağlanabilir.

2. İşlem/portföy aracılığı izni bulunan yatırım kuruluşunun türev araç işlemlerinin, birlikte çalıştığı emir iletimine aracılık konusunda yetkili yatırım kuruluşu nezdinde, bu kuruluşun kullandığı bilgisayar programının altında bir alt kullanıcı olarak izlenip izlenemeyeceği:

İşlem/portföy aracılığı izni bulunan yatırım kuruluşunun türev araç işlemlerinin, birlikte çalıştığı emir iletimine aracılık konusunda yetkili yatırım kuruluşu nezdinde, bu kuruluşun kullandığı bilgisayar programının altında bir alt kullanıcı tanımlanması suretiyle izlenmesi mümkün değildir.

Ancak emir iletimine aracılık izni bulunan yatırım kuruluşunun türev araç işlemleri için kullandığı bilgisayar programının Yatırım Kuruluşları Tebliği'ne uygun olarak dışarıdan hizmet alımı yoluyla işlem/portföy aracılığı izni bulunan aracı kurum tarafından, kendi nezdinde kullanılması mümkündür.

3. İşlem/portföy aracılığı izni olan yatırım kuruluşunun, birlikte çalıştığı emir iletimine aracılık izni olan yatırım kuruluşunun risk yönetiminde kullandığı bilgisayar programını kullanması:

Birlikte çalışılan emir iletimine aracılık konusunda yetkili yatırım kuruluşunun risk yönetiminde kullandığı bilgisayar programının Yatırım Kuruluşları Tebliğine uygun olarak dışarıdan hizmet alımı yoluyla işlem/portföy aracılığı izni bulunan aracı kurum tarafından, kendi nezdinde kullanılması mümkündür.

4. 01.07.2014 tarihinden önce imzalanmış olan dışarıdan hizmet alımı sözleşmeleri:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin yürürlüğe girmesinden önce aracı kurumların imzalamış olduğu dışarıdan hizmet alımı sözleşmelerinin 01.07.2015 tarihine kadar Yatırım Kuruluşları Tebliği'nde yer alan esaslara uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

6. Çerçeve sözleşme ve eklerinin saklanması:

Aracı kurumların dışarıdan hizmet alımına ilişkin esaslar Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 49 ile 55 inci maddeleri arasında düzenlenmiş olup, Tebliğ'in 50 nci maddesinin yedinci fıkrasında "*dışarıdan hizmet alınmasının, aracı kurumların hesap ve kayıtları ile mevzuat kapsamında tutmakla yükümlü oldukları her türlü bilgi ve belgenin kendi bünyelerinde tutulması ve saklanması yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı*" hükmüne bağlanmıştır.

Yatırım kuruluşlarının saklama maliyetleri nedeniyle, mevcut ve yeni müşterilerine ait sözleşme ve çerçeve sözleşmelerin eki ve ayrılmaz parçası niteliğindeki formların dijital ortama aktarıldıktan sonra fiziksel saklamalarının dışarıdan hizmet alımına konu edilerek saklama hizmeti veren firmalar aracılığıyla yapılabilmesi hakkında Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 50 nci maddesinin yedinci fıkrasına ilişkin olarak aşağıdaki uygulama esasları kabul edilmiştir:

“Müşterilere ait çerçeve sözleşmeler ile formların asıllarının saklanması dışarıdan hizmet alımına konu edilmesi;

- Müşterilere ait çerçeve sözleşmeler ile belirtilen formların aracı kurum nezdinde elektronik ortamda saklanmaya devam edilmesi,

- Hizmet sağlayıcı kuruluş ile yapılacak olan sözleşmeye Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 52 nci maddesinde sayılan asgari hususların yanı sıra, aracı kurumun talebi halinde çerçeve sözleşmeler ile formların asıllarına ne kadar sürede ve nasıl ulaşılabileceğine ilişkin hüküm konulması

kaydıyla mümkündür.

Diğer taraftan Kurul, diğer resmi kurumlar ya da mahkemeler ve müşterinin kendisinin bu sözleşme ve formların aslını talep etmesi halinde, talep edilen belgelerin asıllarına ulaşılmasına ilişkin tüm sorumluluk aracı kurumdadır.”

7. Bireysel portföy yöneticiliğinin dışarıdan hizmet alımına konu olabilmesi:

Kurulumuzun 23.05.2016 tarih ve 17/576 sayılı kararı uyarınca, III-39.1 sayılı “Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ”in “Dışarıdan hizmet alımı ve kapsamı” başlıklı 49 uncu maddesinin altıncı fıkrasının Kurulumuza vermiş olduğu yetki uyarınca, bireysel portföy yöneticiliği izni kapsamında aracı kurumlar tarafından yönetilmekte olan bireysel portföylerin, III-55.1 sayılı Portföy Yönetim Şirketleri ve Bu Şirketlerin Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'in 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendinde tanımlanan “alt portföy yöneticiliği” faaliyeti kapsamında portföy yönetim şirketleri tarafından Kurulca belirlenen esaslar çerçevesinde yönetilmesi aynı maddenin ikinci fıkrasının (b) bendine aykırılık teşkil etmemektedir.

S. Yatırım Kuruluşlarında Çalışan Personel

1. Belli personel için eğitim şartına ilişkin kazanılmış hak sağlanması:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 13 üncü maddesi ile müşteri temsilcisi, türev araçlar müşteri temsilcisi, borsa üye temsilcisi, takas ve operasyon sorumlusu ve türev araçlar

muhasebe ve operasyon sorumlusu olarak çalışacaklar için, aynı Tebliğin 44 üncü maddesi ile irtibat bürosu sorumlusu için asgari eğitim şartı lise mezuniyeti iken, 2 yıllık ön lisans eğitimi veren okullardan mezun olma şeklinde değiştirilmiştir.

Belli personele eğitim şartıyla ilgili kazanılmış hak sağlayan Yatırım Kuruluşları Tebliğinin geçici 2 nci maddesinin uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

“Bu Tebliğin yürürlük tarihi itibarıyla yatırım kuruluşlarında irtibat bürosu sorumlusu, müşteri temsilcisi, türev araçlar müşteri temsilcisi, borsa üye temsilcisi, takas ve operasyon sorumlusu veya türev araçlar muhasebe ve operasyon sorumlusu olarak istihdam edilen ya da bu Tebliğin yürürlük tarihinden önce herhangi bir dönemde bu görevlerde istihdam edilmiş olan kişilerden lise mezunu olanlar, aynı veya farklı yatırım kuruluşlarında, bu unvanlardan biriyle görev yapmaya devam edebilir.”

2. Portföy yöneticileri ve yatırım danışmanlarının tecrübe şartı için geçiş süresi:

Yatırım Hizmetleri Tebliği ile portföy yöneticilerinin 5 yıllık, yatırım danışmanlarının 3 yıllık tecrübeye sahip olması öngörülmüş olup, Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin yürürlük tarihinden itibaren portföy yöneticisi ve yatırım danışmanı olarak istihdam edilecek personelin Tebliğ'de aranan tecrübe şartlarını sağlaması zorunludur.

Ancak Tebliğin yürürlük tarihi itibarıyla bu görevlerde çalışmakta olan personele tecrübe şartını sağlaması konusunda geçiş süresi verilmesine ilişkin olarak aşağıdaki uygulama esasları kabul edilmiştir:

“Bu Tebliğin yürürlük tarihi itibarıyla yatırım kuruluşlarında portföy yöneticisi veya yatırım danışmanı olarak istihdam edilen kişilerin Tebliğin yürürlük tarihinden itibaren 3 yıl içinde bu görevler için aranan tecrübe şartını sağlaması gerekir. Aksi takdirde bu görevlerde çalışamazlar.”

3. Bankalarda çalışan belli personel için geçiş süresi verilmesi:

VII-128.7 sayılı Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ 14.08.2014 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, Tebliğin 25 inci maddesi uyarınca Tebliğ Ek-1 Lisans Gerektiren Unvan ve Görevler tablosunda yer alan lisans zorunlulukları tanımlanmıştır.

Buna göre bankalarda çalışan aşağıdaki personel için aranan bazı lisans yükümlülükleri aşağıdaki gibidir:

Risk yönetim elemanının bağlı olduğu birimin yöneticileri	Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 3 Lisansı (Birimde türev araç işlemlerinin yürütülecek olması durumunda Türev Araçlar Lisansı olması aranır.)
Risk Yönetim Elemanı (<i>portföy aracılığı faaliyetlerinden kaynaklanan risklerin takibinden sorumlu personel</i>)	Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 3 Lisansı (Birimde türev araç işlemlerinin yürütülecek olması durumunda Türev Araçlar Lisansı olması aranır.)
Genel saklama faaliyetlerini yürüten takas ve operasyon sorumlusu ile türev araçlar muhasebe ve operasyon sorumlusunun bağlı olduğu birimin yöneticileri	Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 3 Lisansı

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'ndan önce borsa ve teşkilatlanmış piyasalar dışında türev araç işlemlerinde bulunan bankalar için Kurul tarafından öngörülen genel ve özel faaliyet şartlarının olmadığı dikkate alınarak, aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir.

“VII-128.7 sayılı Tebliğin yayımlandığı 14.08.2014 tarihi itibarıyla bankalarda risk yönetim elemanı, risk yönetim elemanının bağlı olduğu birimin yöneticisi, türev araçlar muhasebe ve operasyon sorumlusunun bağlı olduğu birimin yöneticisi olarak çalışanların son 1 yıldır bu görevde bulunmaları ve görevler için aranan mesleki deneyim şartını sağlamaları halinde, bu kişiler bu Tebliğ ile getirilen lisans şartlarını 2015 yılından itibaren açılacak ilk altı sınava katılmak şartıyla görevlerine devam eder.

Bu kişilerden dördüncü sınavın sonuçlarının açıklandığı tarihe kadar Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 3 Lisans Belgesini, altıncı sınavın sonuçlarının açıklandığı tarihe kadar Türev Araçlar Lisans Belgesini almaya hak kazanamayanlar, son sınavın sonuçlarının açıklanmasını takip eden ay sonu itibarıyla bu görevlerde çalışamazlar.”

4. Banka personelinin işlevsel olarak bağlı olduğu yönetici:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin “Yatırım kuruluşlarının personeli” başlıklı 18 inci maddesinin ikinci fıkrasında²; banka şubelerinde çalışan ihtisas personelinin yöneticisi; söz konusu personelin sunulan yatırım hizmet ve faaliyetleriyle ilgili işlevsel olarak bağlı bulunduğu birimin yöneticisi olarak tanımlanmaktadır.

Banka şubelerinde görev yapan personelin hiyerarşik olarak şube müdürlerine bağlı olmakla birlikte yatırım hizmet ve faaliyetleri ile ilgili olarak banka genel müdürlüğünde

² (2) Yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri, genel müdür ve genel müdür yardımcıları ile ihtisas personelinin görev aldığı birimlerin, bağlı bulunduğu tüm kademelerdeki yöneticiler, bu birimlerde yönetici ile ihtisas personeli arasındaki kademelerde görev yapan personel (müdür yardımcısı, yönetmen vb.), şube müdürü ve irtibat bürosu sorumlusundan oluşur. Banka şubelerinde çalışan ihtisas personelinin yöneticisi, söz konusu personelin sunulan yatırım hizmet ve faaliyetleriyle ilgili işlevsel olarak bağlı bulunduğu birimin yöneticisidir.

bulunan birimlerin talimatları ile hareket ettiği göz önüne alınarak; Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Yatırım kuruluşlarının personeli" başlıklı 18 inci maddesinin ikinci fıkrasına ilişkin olarak aşağıdaki uygulama esasları kabul edilmiştir:

"Banka şubelerinde çalışan ihtisas personelinin, sunulan yatırım hizmet ve faaliyetleriyle ilgili olarak yaptıkları görevin içeriği ve tanımı dikkate alındığında talimatları aldığı ve işlevsel olarak bağlı bulunduğu birimin yöneticisinin aranan lisans belgesine sahip olması gerekmektedir."

5. Banka personelinin bağlı olduğu yönetici ile ihtisas personeli arasında yer alan kademelerdeki yöneticiler:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Yatırım kuruluşlarının personeli" başlıklı 18 inci maddesinin ikinci fıkrasında tanımlanan yöneticiler arasında ihtisas personelinin görev aldığı birimlerin bağlı bulunduğu tüm kademelerdeki yöneticiler ile bu birimlerde yönetici ile ihtisas personeli arasındaki kademelerde görev yapan personel yer almaktadır.

Yatırım Kuruluşları Tebliğinin 18 inci maddesinin on ikinci fıkrası uyarınca ihtisas personeli olarak istihdam edilenlerin bu maddede sayılan unvanları kullanmaları zorunludur. Bu hükümle ihtisas personelinin lisans yükümlülüklerinin kolaylıkla tespit edilebilmesi ve müşterilerin muhatap oldukları personelin yetkileri konusunda kurumlar arasındaki farklılığın giderilmesi amaçlanmıştır.

Bankaların da ihtisas personeli için zorunlu unvanları kullanması gerekmektedir. Ancak, bu unvanların yanında kurum içi unvanların da kullanılması mümkündür.

Bu çerçevede birim yöneticisi unvanının altındaki tüm unvanlar için alınması gereken lisans kıstasının nasıl belirleneceği hakkında, Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Yatırım kuruluşlarının personeli" başlıklı 18 inci maddesinin ikinci fıkrasının uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

"Bankalarda yatırım hizmet ve faaliyetleriyle ilgili olarak istihdam edilen personelin kurum içi unvanından bağımsız olarak Yatırım Kuruluşları Tebliği uyarınca öngörülen görev tanımına karşılık gelen unvanı dikkate alınarak lisans yükümlülüğünün belirlenmesi gerekmektedir."

T. Geçiş Süresi

1. Bankaların acentelik faaliyetleri:

Bankaların mevcut acentelik faaliyetleri kapsamında, örneğin bankanın emir iletimine aracılık faaliyeti izni almak üzere 01.09.2014 tarihinde Kurul'a başvurması durumunda, 01.07.2014 tarihinden Kurul'un başvuruya cevap verdiği tarihe kadar geçen süre içerisinde, müşterilerinin pay alım-satım işlemlerine aracılık etmesi mümkündür.

Ancak mevcut acentelik sözleşmesinin emir iletimine aracılık faaliyeti için öngörülen esaslar ile sınırlı olarak uygulanması ve emir iletimine aracılık-işlem/portföy aracılığı işleyişine aykırı hükümlerin uygulanmaması gerekmektedir.

Bu kapsamda birlikte çalışacak aracı kurum ve bankaların faaliyetlerini eşanlı olarak yeni düzenlemelere uygun hale getirmeleri ve faaliyet izinlerini yenilemek üzere aynı tarihte Kurul'a başvurmaları uygun olacaktır.

2. Müşterilere çerçeve sözleşme imzalatılması, uygunluk testinin ve müşteri sınıflandırmasının yapılması yükümlülüklerinin başlaması:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin geçici 1 inci maddesinde "Yatırım kuruluşları bu Tebliğ ile öngörülen yükümlülükleri yerine getirdiklerini, Kurulun yatırım hizmetleri ve faaliyetleri ile yan hizmetlere ilişkin esaslar ile ilgili düzenlemeleri kapsamında Kurula yapacakları başvuru sırasında tevsik eder." hükmü yer almaktadır.

Bu çerçevede, yeni müşteriler açısından çerçeve sözleşme imzalatılması, uygunluk testinin yapılması ve müşteri sınıflandırması gibi uygulamalara 01.07.2014 tarihi itibarıyla değil, Kurul'dan yeni düzenlemeler çerçevesinde izinler yenilendiği tarih itibarıyla başlanması gerekmekte olup, aynı Tebliğin geçici 3 üncü maddesi uyarınca ise mevcut müşteriler açısından söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için Kuruldan izin alınmasından itibaren ayrıca 1 yıllık süre tanınmıştır.

3. Geçiş süresi gerektirmeyen işlemler:

01.07.2014 tarihinden sonra yeni bir alanda dışarıdan hizmet alımı, marka kullanımı, ortaklık yapısı değişikliği veya bir faaliyet izni alınması gibi yeni tesis edilecek ve geçiş süresi gerektirmeyen işlemlerin Yatırım Hizmetleri ve Yatırım Kuruluşları Tebliğlerine uygun olarak yürütülmesi gerekmektedir.

U. Müşteriye Risklerin Bildirilmesi Yükümlülüğü

1. Müşteriye risklerin bildirilmesi sırasında ücretlerde değişiklik olması durumunda müşterinin bilgilendirilmesi:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 25 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları uyarınca, yatırım kuruluşları genel müşterilere, diğer hususların yanında, işlemlere ilişkin her türlü komisyon, ücret ve vergi tutar veya oranları hakkında açıklama yapmak ve açıklamanın anlaşıldığına dair müşterinin yazılı beyanını almak zorundadır. Aynı maddenin beşinci fıkrasına göre ise açıklanan durumlarda değişiklik olması halinde, değişikliğin yatırım kuruluşu tarafından öğrenilmesini takip eden 3 iş günü içerisinde, ilgili müşterilere değişiklik hakkında bildirimde bulunulması ve müşterinin yazılı beyanının alınması zorunlu olup, bu bildirimlerin elektronik ortamda da yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede müşteriye açıklanan diğer hususlarda olduğu gibi işlemlere ilişkin her türlü komisyon, ücret ve vergi tutar veya oranlarında değişiklik olması halinde de müşteriye yeni durumun elektronik ortamda bildirilmesi yeterlidir. Ancak bu durumda müşteriye gerekli bildirimlerin yapıldığına dair ispat yükü aynı maddenin altıncı fıkrası uyarınca yatırım kuruluşuna aittir.

2. İlave risk bildirim yükümlülüğü:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Müşteriye risklerin bildirilmesi yükümlülüğü" başlıklı 25 inci maddesinde;

"(1) Yatırım kuruluşları, yatırım hizmet ve faaliyetleri kapsamında çerçeve sözleşme imzalamadan önce 31 inci maddede tanımlanan genel müşterilerine sermaye piyasası araçları ile yatırım hizmet ve faaliyetlerine ilişkin genel riskleri açıklamak ve bu amaçla asgari içeriği Kurulca belirlenmiş EK/1'de yer alan "Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri Genel Risk Bildirim Formu"nun bir örneğini vermek ve bu formun okunup anlaşıldığına dair yazılı bir beyan almak ve bir örneğini müşteriye vermek zorundadır.

(2) Yatırım kuruluşları alım satıma aracılık faaliyeti kapsamında genel müşterilerine hizmet sunmadan önce birinci fıkra uyarınca yapılan genel risk bildirimine ek olarak işleme konu sermaye piyasası araçlarının risklerini müşteriye açıklamak ve açıklamaların müşteri tarafından okunup anlaşıldığına dair yazılı bir beyan almak zorundadır. Söz konusu açıklamaların bir örneğinin müşteriye verilmesi zorunludur."

hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu maddenin üçüncü fıkrasında, ikinci fıkra kapsamında yapılacak açıklamaların asgari olarak hangi konuları içermesi gerektiği belirtilmiştir.

Diğer taraftan, Kurul'un 2014/18 sayılı Haftalık Bülten'de yayımlanan Yatırım Fonlarına İlişkin Rehber'de "9.2. Fon Sürekli Bilgilendirme Formu" başlığı altında, "*Fon sürekli bilgilendirme formu Kurulca belirlenen formata uygun olarak KAP'ta yer alır. Bu formun içeriğinin doğruluğundan, güncelliğinin sağlanmasından ve bu formda yer alan yanlış, yanıltıcı veya eksik bilgilerden kaynaklanan zararlardan Kurucu sorumludur.*" hükmü yer almaktadır.

Bu çerçevede Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Müşteriye risklerin bildirilmesi yükümlülüğü" başlıklı 25 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarının uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

"Yatırım fonlarıyla ilgili olarak, fon sürekli bilgilendirme formlarının mevcut olduğu dikkate alınarak, Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Müşteriye risklerin bildirilmesi yükümlülüğü" başlıklı 25 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilave risk bildirimlerinin yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Diğer taraftan Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri Genel Risk Bildirim Formu'na ek olarak yatırım kuruluşlarının yatırım fonları dışında işlem yaptıkları her bir sermaye piyasası aracıyla ilgili olarak müşterilerine yapmak zorunda olduğu ilave risk bildirimlerinin, Tebliğin 25 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki unsurları kapsaması kaydıyla sermaye piyasası aracı veya araç grupları bazında hazırlanacak (türev araçlar, borçlanma araçları gibi) risk bildirim formları veya işlem yapılacak tüm sermaye piyasası araçlarına ilişkin riskleri açıklayan tek bir risk bildirim formu ile yapılması mümkündür."

V. Tezgahestü Türev Araç İşlemlerine İlişkin Husular

1. Teminattan fazla zarar ettirilememesi:

a) Profesyonel müşterilere teminattan fazla zarar ettirilebileceği hükmünün müşteri sınıflandırması ile ilgili hükümlerle birlikte ne şekilde uygulanacağı:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin Geçici 3 üncü maddesinde; yatırım kuruluşlarının, Tebliğ'in çerçeve sözleşmelerinin imzalanması, müşterinin sınıflandırılması ve uygunluk testine tabi tutulmasına dair yükümlülükleri, sunmak istedikleri yatırım hizmet ve faaliyetleri ile yan hizmetler için Kurul'dan izin almalarını izleyen 1 yıl içinde yerine getirecekleri hususu düzenlenmiş olup, Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "Müşteri sınıflandırması ve limitlendirilmesi" başlıklı 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, yatırım kuruluşları

sınıflandırma yaparken müşterilerine yer aldıkları sınıf ve ilgili mevzuat hükümleri ile yer aldıkları sınıfı değiştirme hakları hakkında bilgi vermek zorundadır. Aracı kurumlar tarafından müşterilere yer aldıkları sınıf hakkında bilgi verilmesi ve çerçeve sözleşmenin güncellenmiş olması durumunda Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 19 uncu maddesinin (d) ve (e) bentleri ile 24 üncü maddesinin (c) ve (ç) bendleri kapsamında profesyonel müşterilere yatırılan teminat tutarının üzerinde bir kayba uğratabilecek şekilde işlem yaptırılabilir. Bu bilgilendirmenin yapılmamış olması halinde, ilgili madde hükümlerinden yararlanılması mümkün değildir. Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 19 uncu maddesinin (e) bendi ile 24 üncü maddesinin (ç) bendinde yer alan hükümler saklıdır.

b) Müşterinin birden fazla KAS hesabı olması hali:

Müşteri'nin birden fazla kaldıraçlı işlem hesabı olması durumunda her hesap için yatırılan teminat miktarı müşteri bazında izlenir ve Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 19 ve 24 üncü maddelerinde yer alan "Kaldıraçlı işlemlerle ilgili olarak yatırılan teminat tutarlarının üzerinde bir kayba uğratabilecek şekilde müşterilere işlem yaptırılmaz" hükmünün uygulanmasında kaldıraçlı işlemler için açılmış hesaplar teminatlar bakımından tek hesap olarak kabul edilir. Dolayısıyla, bir müşterinin kaldıraçlı alım satım işlemleri hesabında oluşan eksi bakiye, ilgili müşterinin aracı kurumda bulunan diğer kaldıraçlı işlem hesabından mahsup edilebilir. Ancak kaldıraçlı işlemlerde teminat olarak kullanılmak üzere müşterinin talebi üzerine ilgili hesaplara aktarılmış tutarlar dışında müşterinin diğer sermaye piyasası aracı işlemlerinde değerlendirilecek nakdin, kaldıraçlı işlemlerin eksi bakiyesine mahsup edilmesi mümkün değildir.

2. Fark kontratlarının (CFD) kaldıraçlı işlem hükümlerine tabi olması:

6362 sayılı SPKn'nun 3 üncü maddesinin (u) bendi kapsamında kaldıraçlı alım satım işlemleri de türev araç olarak kabul edilmiştir. Takiben, Yatırım Hizmetleri Tebliği'ne 25/A maddesi ile "Tezgahestünde gerçekleştirilen fark kontratları bu Tebliğde yer alan kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin hükümlere tabidir" hükmü eklenmiş olup; bu çerçevede fark kontratlarının kaldıraçlı alım satım işlemlerinden ayrı olarak yurtdışı türev araçların alım satım aracılığı faaliyet izni kapsamında sunulmasını öngören 27.04.2012 tarih ve 496 sayılı Kurul ilke Kararı yürürlükten kaldırılmıştır. Yatırım Hizmetleri Tebliği'ne eklenen 25/A madde hükmü öncesinde aracı kurumlar tarafından işlem aracılığı faaliyeti kapsamında elektronik işlem platformu aracılığıyla müşterilerine fark kontratı işlemi sunulması yeni eklenen hüküm uyarınca kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin portföy aracılığı faaliyeti kapsamında değerlendirilecektir. Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 25/A maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca,

aracı kurumların müşterileri ile gerçekleştirecekleri fark kontratı işlemleri, Yatırım Hizmetleri Tebliği ile Yatırım Kuruluşları Tebliği'nde yer alan kaldıraç oranı, teminatların izlenmesi ve raporlanması, emir iptali, deneme hesapları, yatırım kuruluşlarının internet siteleri, reklam, ilan ve duyurular gibi kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin tüm hükümler ile Kurulumuzun belge kayıt düzenlemeleri uyarınca kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin belirlenen tüm hükümlere tabidir. Bu kapsamda, müşterileriyle fark kontratı işlemi gerçekleştiren aracı kurumlar tarafından yukarıda belirtilen Yatırım Hizmetleri ve Yatırım Kuruluşları Tebliğ'lerinde yer alan kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin tüm hükümlere, bu Rehber'de değişiklik yapılmasını öngören Kurul ilke kararından itibaren 3 ay içerisinde uyum sağlaması zorunludur. Müşterilerle bu Rehber'de değişiklik yapılmasını öngören Kurul ilke karar tarihinden önce imzalanmış fark kontratlarına ilişkin çerçeve sözleşmelerin Tebliğ ve Rehber'de yer alan hükümlere aykırı olan hükümleri uygulanmaz.

Mevcut durumda, işlem aracılığı faaliyeti kapsamında müşterileriyle fark kontratı gerçekleştiren ancak Kurulumuz düzenlemeleri uyarınca portföy aracılığına ilişkin öngörülen şartları sağlayamayan aracı kurumlar söz konusu işlemleri gerçekleştirmeye devam edebilmek için, bu Rehber'de değişiklik yapılmasını öngören Kurul ilke kararı tarihinden itibaren 6 ay içerisinde portföy aracılığı faaliyeti kapsamında kaldıraçlı alım satım işlemleri için yetkilendirmeye ilişkin öngörülen şartları sağlamak ve şartları sağladıklarını gösterir bilgi ve belgelerle Kurula başvurmak zorundadır. Yeni faaliyet izni başvurularında fark kontratlarına ilişkin olarak kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin yetkilendirmedeki ilke ve esaslar dikkate alınacaktır.

Fark kontratlarının yurtdışı türev araçların alım satım aracılığı faaliyeti kapsamında sunulmasını öngören 27.04.2012 tarih ve 496 sayılı Kurul ilke Kararı'nın yürürlükten kaldırılmasına ve CFD'lerin de KAS hükümlerine tabi kılınmasına bağlı olarak; mevcut durumda kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin portföy aracılığı veya işlem aracılığı faaliyeti gerçekleştirmek üzere yetkilendirilmiş aracı kurumlar, yukarıda yer alan hususlar saklı kalmak kaydıyla, söz konusu yetkileri çerçevesinde, Kurulumuzdan ayrıca izin almaksızın, müşterileriyle fark kontratı işlemi gerçekleştirebilecektir. Kaldıraçlı alım satım işlemlerinde olduğu gibi fark kontratlarında da işlem aracılığı faaliyeti kapsamında ancak yurtiçinde portföy aracılığına yetkili aracı kurum lehine işlem gerçekleştirilebilir.

Yatırım kuruluşlarının elektronik işlem platformu dışında, müşteriye özel olarak sunulan, sözleşmeye dayalı ve işlem kalıbı ve gerçekleştirme sıklığı bakımından kaldıraçlı alım satım işlemlerine benzer nitelikte olmayan işlemler Yatırım Hizmetleri Tebliği ile Yatırım

Kuruluşları Tebliği'inde yer alan hükümler ve bu Rehber'de ifade edilen hususlar çerçevesinde kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin hükümlere tabi olmayacaktır. Bu işlemler, Kurulumuz düzenlemelerinde yer alan genel hükümlere, belge kayıt düzenlemelerindeki ilgili hükümlere ve çerçeve sözleşme şartlarına tabi olup; söz konusu işlemlerin mevcudiyetini tevsik edici bilgi ve belgelere ilişkin ispat yükü, müşteriyle imzalanmış çerçeve sözleşmede gerekli bilgilendirmenin müşteriye yapılmış olması şartıyla, yatırım kuruluşlarının olduğu kadar müşterilerin de sorumluluğundadır.

3. Kaldıraç oranı ve teminat eşikleri:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 27 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, işlemlerinde devamında müşterilerin merkezi takas kurumuna yapılan raporlama saati itibariyle gerçekleşmiş kar ve zararları sonucunda oluşan toplam teminat tutarlarının 30.000 TL veya muadili döviz tutarına ulaşmış olması ve yazılı veya elektronik ortamdaki her türlü araç yoluyla talepleri bulunması halinde raporlamayı takip eden iş günü itibariyle kaldıraç oranları aynı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen oranlara kadar yükseltilebilir. Dolayısıyla, kaldıraç oranının yükseltilmesine ilişkin teminat tutarı belirlenirken açık pozisyonlardan doğan kar ve zararlar dikkate alınmayacaktır.

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 27 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca başlangıç teminat tutarı 20.000 TL veya muadili döviz tutarının üstünde işlemlere başlayan müşteriler için hesap açılışından sonra her durumda hesaptan nakit çekilmesi veya başka bir aracı kuruma virman yapılması halinde toplam teminatı 20.000 TL'nin altına düşen müşterilerin kaldıraç oranı yeni açılan pozisyonlar için Yatırım Hizmetleri Tebliği'nde yer alan hükümlere uygun hale getirilir.

4. Kaldıraçlı işlemlere ilişkin olarak genel müşterilerden alınacak beyan:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 27/Ç maddesi kapsamında müşterilerden alınacak yazılı beyanın risk bildirim formlarından ayrı olarak alınması zorunludur. Beyanda Tebliğ maddesinde bahsi geçen hususların tamamının açık bir şekilde yer alması gerekmekte olup, kar/zarar dağılımı gibi verilerin değişmesi durumunda aynı müşteriden tekrar yazılı beyan alınması zorunlu değildir. Beyandaki kar/zarar dağılımının ilgili dönemde aracı kurum internet sitesinde yer verilen verilerle aynı olması zorunludur. Beyanda yer alması gereken hususların aracı kurumlar tarafından matbu bir metin olarak önceden hazırlanması ve müşteriye sunulması mümkün olmakla birlikte, müşterilerin matbu metin üzerinde bilgi sahibi olduklarını ve kabul ettiklerini kendi el yazıları ile yazmaları ve ("Bilgi sahibiyim ve kabul ediyorum" şeklinde veya

benzeri muadil ifadelerle) ve imzalamaları gerekmektedir. Beyanın elektronik ortamda alınması halinde de müşterilerin hazırlanmış matbu metinde yer alan unsurların her biri için ayrı ayrı bilgi sahibi olduğunu aktif bir şekilde belirtmesini sağlayacak bir yöntem uygulanmalıdır.

5. Müşterilerin emirlerine ilişkin fiyatların aracı kurumlar tarafından değiştirilme şartları:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 30 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Kaldıraçlı alım satım işlemlerinde, müşteri tarafından verilen emre ilişkin fiyat, miktar veya diğer unsurlardan herhangi birisinin emir gerçekleşmeden önce aracı kurum tarafından müşteri aleyhine değiştirilmek istenmesi halinde, müşterinin onayının alınması zorunludur.” hükmünün, sadece pozisyon açmak için müşteriler tarafından fiyat sınırları belirlenmiş emirlerin herhangi bir nedenle bu sınırlar dışında oluşan bir fiyattan gerçekleştirilmek istenmesi halinde uygulanması zorunlu olup, aynı maddenin üçüncü fıkrası hükümleri saklıdır.

Aracı kurumlar tarafından müşterilerine sunulan her bir emir türünün anılan madde kapsamında hangi şartlarda gerçekleştirileceğine Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 28 inci maddesini ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde emir gerçekleştirme politikalarında yer verilmesi zorunludur.

6. Sabit fark (spread) garantisi verildiğinin açıklanması halinde yatırımcının aksi haller ve ortaya çıkabilecek sorunlarla ilgili olarak bilgilendirilmesi:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 30/A maddesinin üçüncü fıkrasında “Sabit fark garantisi verilen ürünlere ilişkin olarak piyasa şartları gereği zorunlu değişiklik yapılmasını gerektirecek olası koşulların önceden müşteriye bildirilmesi zorunludur.” hükmü uyarınca, piyasa şartları gereği zorunlu değişiklik yapılmasını gerektirecek olası koşullara asgari olarak en geç Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ'in “Mevcut imzalanmış çerçeve sözleşmelerin yenilenmesi” başlıklı Geçici 1'inci maddesinde belirtilen süre sonuna kadar müşteri ile imzalanan çerçeve sözleşmede yer verilmesi zorunludur. Bu süreye kadar söz konusu esaslara aracı kurumların internet sitelerinde yer verilir ve bu esaslar Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliği'nde yer alan bildirim yöntemleri kullanılarak yatırımcılara bildirilir. Madde hükmü uyarınca, sabit fark garantisi verilen ürünlere ilişkin olarak zorunlu olunan durumlarda sabit fiyat garantisi verilemeyeceği hususuna yatırım kuruluşları tarafından konuyla ilgili her türlü yayın, ilan, reklam ve duyuruda da 10/1/2015 tarihli ve 29232 sayılı

Resmî Gazete’de yayımlanan Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği’nin 19 uncu maddesinde belirlenen esaslara uygun olarak yer verilir.

7. Reddedilen emir kavramı:

Yatırım Hizmetleri Tebliği’nin 35 inci maddesi kapsamında; yatırımcı tarafından verilen emir işlem platformu sunucusuna ulaşmış ancak teminat yetersizliği, müşteri lehine fiyat yenilenmesi ve/veya pozisyon limitlerinin aşıyor olması dışındaki nedenlerle gerçekleşmemiş ise reddedilen emir olarak kabul edilmektedir. Reddedilen emirler işlem platformuna ulaşmış olduğu için aracı kurum tarafından bu emirlere ilişkin log kayıtlarının mevcut olduğu kabul edilecektir.

8. Yatırım kuruluşlarınca internet sitelerinde açıklanacak müşteri şikayeti sayısı, fiyat sağlayıcı kuruluş ve kar/zarar oranı açıklamaları:

Yatırım Kuruluşları Tebliği’nin 28 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ö) bendi uyarınca, yatırım kuruluşları tarafından internet sitesinde asgari olarak; müşteri şikâyeti sayısı ve söz konusu şikâyetlerin müşteri sayısına göre oranına yer verilmesi zorunlu tutulmuştur.

Aynı maddenin dördüncü fıkrası uyarınca; müşteri şikâyeti sayısı ve söz konusu şikâyetlerin müşteri sayısına göre oranı üçüncü fıkradaki dönemler (Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık dönemler) esas alınmak suretiyle ilan edilecektir. Müşteri şikayeti sayısının belirlenmesinde III-45.1 Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ’in “Müşteri şikâyetlerine ilişkin kayıtlar” başlıklı 28’inci maddesi uyarınca tutulması gereken kayıtlar esas alınır ve bu madde uyarınca müşterilerin şikayetçi oldukları hesap sayıları dikkate alınır.

Yatırım Kuruluşları Tebliği’nin 28 inci maddesinin (ö) bendinde yer alan müşteri şikâyeti sayısının müşteri sayısına göre oranında; ilgili dönemde şikayete konu hesap sayısının müşteri sayısına göre oranı hesaplanır. Şikâyet sahibinin ilgili dönemde Aracı Kurumla müşteri ilişkisini sonlandırmış olması halinde de söz konusu şikâyete konu hesaplar ilgili dönem için hesaplamaya dâhil edilir. Şikâyetlerin sonuçlarına ilişkin bilgi verilmesine ise gerek bulunmamaktadır. Aynı bentte yer alan müşteri sayısı belirlenirken ilgili dönemde işlem yapmamış müşterilerin dikkate alınmaması gerekmektedir. Birden fazla hesabı olan müşteriler hesaplamada tek müşteri olarak kabul edilir.

Fiyat sağlayıcıların açıklanmasındaki amaç bu konudaki şeffaflığın sağlanması olup, esas olan anlaşılabilir olunan tüm fiyat sağlayıcıların açıklanması değil, yatırımcı işlemlerine referans olan ve fiilen yoğun şekilde işlem yapılan kuruluşların yatırımcılarca bilinmesinin

sağlanmasıdır. Bu çerçevede, (m) bendinde ifade edilen “fiyat sağlayıcı” kuruluş olarak iş ilişkisi içerisinde bulunan tüm kuruluşlar açıklanmayacak, sade ve anlaşılabilir bir listesinin yatırımcılara sunulabilmesi amacıyla sadece ilgili dönemde likidite sağlayıcı olarak işlem gerçekleştirilen kuruluşlardan bu nitelikteki işlemlerin %20’sinden fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşlar açıklanacaktır.

Ayrıca maddenin dördüncü fıkrası uyarınca, ikinci fıkranın (m), (n), (o), (ö) bentlerinde yer alan açıklamaların da “Zarar Olasılığınız” menüsünün altında kar/zarar oranlarından sonra gelmek üzere (en güncel olan kar/zarar oranları menü içerisinde en yukarıda gösterilecek şekilde) yer alması gerekmekte olup, söz konusu açıklamalara sayfanın en üst kısmında yer verilmeli ve “Zarar Olasılığınız” menüsü altında yukarıda bahsi geçenler dışında bir şey kesinlikle yer verilmemeli ve görüntü yoğunluğuna sebep olunmamalıdır.

Aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca, ilgili dönem itibariyle kar/zarar oranı hesaplaması aracı kurumlar tarafından hesap bazında gerçekleşmiş kar/zarar dikkate alınarak yapılır. Karda ve zararda olan müşteri hesaplarına ilişkin hazırlanan sayısal veriler ile birlikte kullanılan grafik ve şekillerdeki renklerin birbirine benzer tonlarda değil ayırt edici olması ve müşterileri yanıltabilecek şekilde hazırlanmaması gerekmektedir.

Y. Diğer Hususlar

1. Profesyonel müşterilerin yararlanamayacakları mevzuat hükümleri:

Yatırım Kuruluşları Tebliği’nin 31 inci maddesinin ikinci fıkrasında ifade edilen, profesyonel müşterilerin yararlanamayacakları mevzuat hükümlerine aşağıda yer verilmiştir:

a) Yazılı onay alınması kaydıyla saklamadaki varlıklarına ilişkin mutabakat alınması zorunlu değildir:

Yatırım Hizmetleri Tebliği’nin “müşteri ile saklamacı kuruluş arasında mutabakat” başlıklı 68 inci maddesinin birinci fıkrasına göre saklama hizmeti sunulan müşteriler ile saklamaya yetkili yatırım kuruluşunun iç kontrolden sorumlu birimi veya personeli tarafından müşteriye ait sermaye piyasası araçları ve nakde ilişkin her takvim yılında en az 1 defa yazılı veya elektronik ortamda mutabakat sağlanması zorunludur. Aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca profesyonel müşterilerden yazılı onay alınması durumunda birinci fıkrada yer alan mutabakatın yapılması zorunlu değildir.

b) Sözleşme yapılması kaydıyla saklama hesaplarındaki varlıkların bakiyesine ilişkin aylık bildirim yapılmak zorunda değildir:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin "müşteri varlıklarına ilişkin bildirim" başlıklı 69 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre saklamaya yetkili yatırım kuruluşu tarafından müşterilere ait sermaye piyasası araçlarına ve nakde ilişkin olarak müşterilere Kurulun belge ve kayıt düzenlemelerinde yer alan esaslar çerçevesinde asgari olarak ayda bir bildirim yapılması esas olup, bildirim yapılmaması hususunda profesyonel müşterilerle sözleşme imzalanması veya bu hususa çerçeve sözleşmede yer verilmesi mümkündür.

c) Uygunluk testi yapılması zorunlu değildir:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "uygunluk testi" başlıklı 33 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre yatırım kuruluşlarının alım satıma aracılık ve halka arza aracılık faaliyetleri kapsamında yalnızca genel müşterilere uygunluk testi yapılması zorunludur.

d) Yerindelik testinde yatırım amaçlarına ilişkin olarak yatırım süresi ile risk ve getiri tercihleri hakkında bilgilerin alınması yeterlidir:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin "yerindelik testi" başlıklı 40 ıncı maddesinin dördüncü fıkrasına göre talebe dayalı olarak kabul edilenler hariç olmak üzere profesyonel müşteriler ile ilgili olarak;

- Müşterinin mali durumunun yatırımın risklerini karşılayacak yeterlilikte olup olmadığına ilişkin olarak; gelir düzeyi ve yatırım amaçlı varlığı

- Müşterinin portföyünde veya hesabında gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin riskleri anlayacak bilgi ve tecrübeye sahip olup olmadığına ilişkin olarak; müşterinin yaşı ve mesleği, eğitim durumu, genel ya da profesyonel müşteri olduğu, geçmişte gerçekleştirdiği işlemlere konu olan sermaye piyasası araçları, söz konusu işlemlerin türü, niteliği, hacmi ve sıklığı

hakkında bilgilerin alınması zorunlu değildir (ilgili maddenin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bendinde yer alan bilgiler).

e) Genel risk bildirim formu dışında ilave risk bildirimleri talep halinde açıklanır:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin "müşteriye risklerin bildirilmesi yükümlülüğü" başlıklı 25 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca yatırım kuruluşlarının alım satıma aracılık faaliyeti kapsamında genel müşterilerine hizmet sunmadan önce birinci fıkra uyarınca yapılan genel risk bildirimine ek olarak üçüncü fıkrada belirtildiği üzere işleme konu sermaye piyasası araçlarının risklerini müşteriye açıklamak ve açıklamaların müşteri tarafından okunup anlaşıldığına dair yazılı bir beyan almak zorundadır. Aynı maddenin yedinci fıkrasında ise profesyonel

müşterilerin talep etmesi durumunda yatırım kuruluşunun ikinci ve üçüncü fıkralar kapsamındaki açıklamaları yapmasının zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

2. Müşterilerin profesyonel müşteri olarak belirlenmesi için gerekli belgeler:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 30 uncu maddesi dördüncü fıkrasında yatırım kuruluşlarının müşterilerin, profesyonel müşteri olduğuna ilişkin tevsik edici belgeleri müşteriden talep etmekle ve Kurulun belge ve kayıt ile ilgili düzenlemeleri uyarınca belirlenen süreyle saklamakla yükümlü oldukları düzenlenmiştir. Tebliğin 32 inci maddesine göre ise belli işlem hacmi ve adedi, finansal varlıklar toplamı ve mesleki deneyim veya lisans kıstaslarından ikisini sağlayan müşterilerin profesyonel müşteri olarak kabul edilecekleri ifade edilmiştir.

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 32 nci maddesinde aranan şartların sağlanıp sağlanmadığına ilişkin bilgilerin doğruluğunun tevsik edilmesi müşterinin sorumluluğunda olup, müşteriden alınan ilgili doğrulayıcı belgelerin saklanması gerekmektedir.

3. Talebe dayalı profesyonel müşterilere ilişkin şartlar:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 32 nci maddesinin birinci fıkrasında;

“Genel müşterilerden aşağıdaki nitelikleri haiz olanlar, yazılı olarak talep etmeleri ve aşağıdaki şartlardan en az ikisini sağladıklarını tevsik etmeleri durumunda, yatırım kuruluşunun sunabileceği hizmet ve faaliyetlerden profesyonel müşteri sıfatıyla yararlanabilir. Bir müşterinin profesyonel müşteri olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki şartlardan en az ikisini sağlaması gerekir:

a) İşlem yapılması talep edilen piyasalarda son 1 yıl içinde, her 3 aylık dönemde en az 500.000 Türk Lirası hacminde ve en az 10 adet işlem gerçekleştirmiş olmaları

b) Nakit mevduatlarının ve sahip olduğu sermaye piyasası araçlarının da dâhil olduğu finansal varlıkları toplamının 1.000.000 Türk Lirası tutarını aşması

c) Finans alanında üst düzey yönetici pozisyonlarından birinde en az 2 yıl görev yapmış olması veya sermaye piyasası alanında en az 5 yıl ihtisas personeli olarak çalışmış olması veya Sermaye Piyasası Faaliyetleri İleri Düzey Lisansı veya Türev Araçlar Lisansına sahip olması”

hükümleri yer almaktadır.

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 32 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin aşağıdaki şekilde uygulanması kabul edilmiştir:

“a) Son 1 yıl içinde, her 3 aylık dönemde en az 500.000 Türk Lirası hacminde ve en az 10 adet sermaye piyasası işlemi gerçekleştirmiş olmaları”

4. İrtibat bürosunun faaliyete geçmesi:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 44 üncü maddesinde irtibat bürosu tanımı yapılmıştır. Tebliğ'in 45 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise irtibat bürolarının faaliyete geçme şartı ticaret siciline tescile bağlanmış olmakla birlikte, Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin “Şube ve irtibat bürosu izin süreci” başlıklı 45 inci maddesinin ikinci fıkrasının uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

“Aracı kurumların irtibat bürolarının faaliyete geçmesine ilişkin olarak Kurul izninin tebliği üzerine aracı kurumun internet sitesinde ve Kamuyu Aydınlatma Platformunda ilan olunması yeterli olup, ticaret siciline tescil yapılması zorunluluğu kaldırılmıştır.”

5. Aracı kurumların marka kullanım izinleri:

Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin “Ticaret unvanı ve işletme adı” başlıklı 7 nci maddesinin ikinci fıkrası ve “Tescil ve ilan yükümlülüğü” başlıklı 37 nci maddesinin birinci fıkrasının uygulanmasına yönelik olarak aşağıdaki esaslar kabul edilmiştir:

“Aracı kurumların markaları ile ilgili olarak ticaret unvanı ile bağ kurulması ve ticaret siciline tescil edilmesi zorunluluğu kaldırılmıştır.

Marka kullanım izni başvurularında; aracı kurumların faaliyet izni aldıkları yatırım hizmetlerini sunarken bu hizmetlerin yatırımcıya sunumunda kullanılan platform vb. ile bu hizmetlerin yatırımcıya tanıtımında kullanılan markalar Yatırım Kuruluşları Tebliği'nin 7'nci maddesinin ikinci fıkrasının konusu olup, bunun haricindeki konularda yapılacak marka kullanımı başvuruları ise anılan hükmün konusu olarak değerlendirilmeyecektir.

Marka kullanım izinleri, konuya ilişkin Kurul izninin tebliği üzerine aracı kurumun internet sitesinde ve Kamuyu Aydınlatma Platformunda ilan olunur. Ayrıca 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye İlişkin Uygulama Yönetmeliği kapsamında markanın ilgili aracı kurum adına Türkiye Patent Enstitüsü'ne tescil edilmesi gerekir.

Aracı kurumların kullandığı ancak başka kişi/kurumlar adına tescil edilmiş olan markaların, ek maddi külfet getirmeden ilgili aracı kurum adına Türkiye Patent Enstitüsü'ne tescilinin yapılarak Kurul'a bilgi verilmesi gerekir.

Markalara ilişkin olarak aracı kurumların internet sitesinin, ana sayfasında ve bütün alt sekmelerinde, söz konusu markaların ilgili aracı kurum tarafından kullanılmakta olduğunu belirten ifadelerin açık, anlaşılır ve görülebilir bir mahiyette sekmelerin sol üst köşesinde yer alacak şekilde düzenlenmesi gerekir.”

6. Teminat alınmasında bankaların otomatik ödeme sistemlerinden faydalanılmasına ve teminat olarak aracı kurum hesabına gönderilen teminatların müşteri hesabı ve elektronik işlem platformuna yansıtılması:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 25/Ç maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan; “...Sürdürme teminatının zamanında sağlanması amacıyla müşterinin talebi halinde bankaların otomatik ödeme sistemlerinden faydalanılabilir...” hükmü TSPB'nin 27.07.2015 tarih ve 771 sayılı Genel Mektup ile üyelerine duyurduğu Kurulumuzun 14.07.2015 tarih ve 18/928 sayılı Kurul Kararı kapsamında uygulanabilecektir.

Müşteriler tarafından teminat olarak aracı kurum hesabına gönderilen nakit tutarların ilgili müşteri hesabına ve elektronik işlem platformuna yansıtılmasına ilişkin esaslar en geç Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ'in “Mevcut imzalanmış çerçeve sözleşmelerin yenilenmesi” başlıklı Geçici 1'inci maddesinde belirtilen süre sonuna kadar müşteri ile imzalanan çerçeve sözleşmelerde düzenlenir. Bu süreye kadar söz konusu esaslara aracı kurumların internet sitelerinde yer verilir ve bu esaslar Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliği'nde yer alan bildirim yöntemleri kullanılarak yatırımcılara bildirilir.

7. Yatırım ve kalkınma bankalarının işlem ve portföy aracılığı faaliyetleri:

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 17 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, yatırım ve kalkınma bankalarının halka açık olmayan bir aracı kurumun tüm faaliyet izinlerinin iptali için talepte bulunarak yatırım hizmet ve faaliyetlerinden çekilmesi zorunluluğu paylar ile pay endekslerine ya da paya dayalı türev araçlar üzerinde işlem aracılığı faaliyetlerinde bulunabilmesi amacıyla uygulanır. Kurulca faaliyet izni verilen yatırım ve kalkınma bankaları paylar ile pay endekslerine ya da paya dayalı türev araçlar dışında kalan sermaye piyasası araçları üzerinde izin verilen kapsamda işlem aracılığı faaliyetini sürdürmeye devam edebileceklerdir.

Yatırım Hizmetleri Tebliği'nin 22 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, yatırım ve kalkınma bankalarının halka açık olmayan bir aracı kurumun tüm faaliyet izinlerinin iptali için talepte bulunarak yatırım hizmet ve faaliyetlerinden çekilmesi zorunluluğu paylar ile paya

dayalı türev araçlar üzerinde portföy aracılığı faaliyetlerinde bulunabilmesi amacıyla uygulanır. Kurulca faaliyet izni verilen yatırım ve kalkınma bankaları paylar ile paya dayalı türev araçlar dışında kalan sermaye piyasası araçları üzerinde izin verilen kapsamda portföy aracılığı faaliyetini sürdürmeye devam edebileceklerdir.

Sermaye Piyasası Kurulu

Eskişehir Yolu 8. Km No:156
06530 ANKARA
Telefon: 0 (312) 292 90 90
Faks: 0 (312) 292 90 00
www.spk.gov.tr

İstanbul Temsilciliği
Harbiye Mah. Asker Ocağı Cad.
No: 15 Kat: 3
34367 Şişli/İSTANBUL
Telefon: 0 (312) 334 55 00
Faks: 0 (312) 334 56 00